

ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ

МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

**1(39)
2011**

ПЕДАГОГИКА • ӘДІСТЕМЕ
ПЕДАГОГИКА • МЕТОДИКА

Уважаемые коллеги !

Идет подписка на наш журнал

«Шетел тілін оқыту әдістемесі» -

«Методика обучения иностранного языка»

на 2011 год во всех почтовых отделениях республики.

Индекс: 75164 и для индивидуальных подписчиков, и для предприятий и организаций в каталоге ОАО «Казпочта», «Евразия Пресс».

	Алматыда/ В Алматы	Қалаларда / В городах	Аудандарда/ В областях
2 ай/ месяца	426,32 теңге	432,01 теңге	435,51 теңге
4 ай/ месяца	852,64 теңге	864,02 теңге	871,02 теңге
6 ай/ месяца	1278,96 теңге	1296,03 теңге	1306,53 теңге
12 ай/ месяца	2557,92 теңге	2592,06 теңге	2613,06 теңге

Телефон в Алматы: 255-78-25, 8-705-830-99-00,8-705-830-99-33

Адрес редакции: 050031, г. Алматы, Мамыр-2, 14-8

К сведению авторов, присылающих статьи в наш журнал

1. Редакция журнала принимает статьи, отпечатанные в двух экземплярах, подписанные автором, и на диске. Рукописи авторам не возвращаются.
2. Автор должен сообщать все данные о себе полностью: фамилия, имя, отчество, домашний адрес, телефон, место работы, занимаемую должность, служебный адрес и т.д.
3. Объем статьи не должен превышать 12 страниц машинописного текста, напечатанного через два интервала.
4. Все цитаты должны быть выверены автором по первоисточникам. В ссылках нужно указать: фамилию и инициалы автора, название книг или статьи, место и год издания, номер страниц.

Рубрики нашего журнала

1. В министерстве Республики Казахстан.
2. Наши юбиляры.
3. Теоретические вопросы обучения иностранным языкам.
4. Методика. (Новые учебно-методические комплекты. Новые педагогические технологии при обучении иностранным языкам. В порядке обсуждения. В помощь начинающему учителю).
5. Практические вопросы обучения иностранным языкам. (Из опыта школы. В помощь учителю. Материалы к учебным темам. Внеклассная работа. Из опыта работы педагогического вуза. В записную книжку учителя. Новые педагогические технологии в обучении иностранным языкам. Экология и школа. Иностранный язык для самых маленьких. Перевод)
6. _____гический
- в)
- 7.
- 8.
- 9.
- 10
- 11
- 12

ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ

МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

1(39)2011

қаңтар • январь
ақпан • февраль

2004 жылдан бастап шығарылады
Основан в 2004 году

Мазмұны • Содержание

<i>Ф.Д. Кадыркулова</i>	Проблемы интерференции эквивалентов в кыргызском и русском языках.....	3
<i>А.Қ. Жұмабаева</i>	Ағылшын тілі сабақтарында оқушылардың тыңдап түсіну іскерліктері мен дағдыларын дамыту.....	7
<i>Б.Т. Ахметова</i>	Некоторые приемы работы с картинками на уроках английского языка.....	9
<i>К.К. Рысханова</i>	Ағылшын тілі сабағында топтық жұмысты жүргізудің тиімді жолдары.....	14
<u>В помощь молодым учителям</u>		
	Жесты в немецкой традиции общения.....	18
<i>Р.Б. Ахметова</i>	Ағылшын тілі сабақтарында жаңа педагогикалық технологияны пайдалану.....	23
<i>Ә.Б. Тәттімбетова</i>	Нәтижеге бағытталған білім беруде бастауыш сыныпта ағылшын тілін оқытудың тиімділігі.....	25
<i>А.Б. Даулетиярова</i>	Ақпараттық-коммуникативтік технологиялар негізінде ағылшын тілі сабақтарын жүргізу жүйесі.....	34
<i>М. Қ. Наурызбаева</i>	Оқытудың модульдік технологиясы арқылы оқушыларға ағылшын тілін меңгерту.....	31
<i>С. Қ. Аметова</i>	Оқушыларды дайындаудағы оқытуды жекелеңдіру және дифференциялау технологиялары.....	44
	Советы опытного педагога.....	48

*Ф.Д. Кадыркулова,
Бишкекский Гуманитарный Университет*

Проблемы интерференции эквивалентов в кыргызском и русском языках

Предлагаемая статья посвящена вопросам культуры речи в кыргызском и русском языках.

Сначала хотелось бы кратко остановиться на роли двуязычия как определяющем факторе развития устно-разговорных и национальных литературных языков в наши дни. Именно от степени развития двуязычия зависит как объем общественных функций национальных литературных языков, так и характер языковых процессов и в литературном языке, и в устной речи.

В современном мире трудно найти язык, не испытавший в какой-то мере влияния со стороны другого языка. Лексические заимствования способствуют более глубокому пониманию существа и самого родного языка.

В современном кыргызском языке нет такой области лексики и фразеологии, которая не испытала бы влияния другого языка. Нас в данном случае интересуют русский и кыргызский языки. В грамматической системе этих языков гораздо больше моментов расхождения, нежели моментов сходства. Грамматические категории представляют собою характерные для данного языка грамматические значения, которые находят свое выражение в изменении слов и в словосочетании слов в предложении. Например, такой категорией является категория падежа.

Весьма интересную картину представляют падежные системы русского и кыргызского языков, в особенности употребление падежей с предлогами. Например, предлог *с*, который употребляется с родительным, винительным и творительным падежами русского языка. Падежные формы *с* этим предлогом соответствуют некоторым падежным формам кыргызского языка:

Основному падежу *с* послелогоми, служебными именами и без них:

Собралось человек с десять - ондоп киши жыйналган.

Притяжательному падежу: *с* разрешения начальника -
начальниктин уруксаты менен.

Винительному падежу: *поспешить с отъездом - кетууго ашыгуу,
у него плохо с сердцем - анын журугу начар.*

**Журналдың меншік иесі ЖШС «ЛИМАРА»
Собственник журнала ТОО «ЛИМАРА»**

Мемлекеттік тіркеу №5045-Ж
Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігімен
19.05.2004 ж. берілді

Бас редактор
Главный редактор
Ш.Б.Бәйнеш

Ақылдастар кеңесі:
Редакционный совет:
С.Қ.Қалиев, Ф.Ш..Оразбаева, Ш.И.Нұрғожина, Г.А.Бадамбаева,
С.Н.Сейдомарова, М.А.Нұрсайдов

Редакторлар:
Редакторы:
Ш.Б.Ордашева, Қ.Ж.Тұрсынбаева, Н.Сопбек, З.Т.Бейсенбаева

Технический редактор А.Бәйсейіт
Набор и верстка на компьютере Л.Г.Калымбаева
Сдано в набор 17.01.2011г. Подписано в печать 07.02.2011г.
Форма 70x100 1/16. Бумага офсетная. Печать офсетная.
Усл. печ. Л-4. Учетн. – изд. л. 4,15 Тираж 365 Заказ 11

Редакция мекен жайы:
Адрес редакции:
050036, Алматы, «Мамыр-2», 14 үй, 8 пәтер
тел./факс 278-94-22, 8-705-830-99-00, 8-705-830-99-33,
e-mail: too_limara@mail.ru

Жарияланған материалдардың деректері мен пікірлеріне журнал
редакциясы жауап бермейді
Редакция не отвечает за высказанные мнения в изданных
материалах

«НҰР-принт 75» баспаханасында басылды,
Алматы қ., Хамиди к-сі, 4 «а»
Отпечатано в типографии «НҰР-принт 75»,
г.Алматы, ул.Хамиди, 4 «а».

© Методика обучения иностранному языку

Исходному падежу: *убрать посуды со стола - столдон идиштерди жыйын алуу, опуститься с горы - тоодон тушуу, прийти с работы - иштен кайтуу, с детства - балачактан, балачактан баштан.*

Значение русского творительного падежа в кыргызском языке передается различными способами:

Сочетанием существительного в основном падеже с послегом *менен*: *мен өз ишим менен канааттанамын - я доволен своей работой.*

Основным падежом в сочетании с деепричастием *болуп*: *менин атам мугалим болуп иштейт- мой отец работает учителем.*

Это несоответствие в грамматическом строе двух языков, русского и кыргызского, при буквальном переводе предложений приводит к ошибкам типа *мен калем менен жазам- я пишу с карандашом* по аналогии с: *мен досум менен киного баргам - я с другом ходил в кино.*

Чтобы избежать такого рода ошибок, нужно знать, что послелог *менен* соответствует русскому *с* только в том случае, если он выступает в так называемом сопроводительном значении, например *бала атасы менен шаарга кетти- он с отцом уехал в город-*, когда же послелог *менен* имеет инструментальное значение, тогда он переводится на русский язык, точнее, понятию *балта менен (топора посредством)* соответствует русское «*топором*», а не «*с топором*» (*балта менен отун жаруу «рубить дрова топором»*).

В правильном употреблении падежных форм большую роль играют контекст и лексическое значение компонентов словосочетаний. Так, например, словосочетания с глаголом *добиться* на кыргызский язык переводятся по-разному: *добиться славы - атактуулукка жетуу, добиться правды - чындыкты табуу.*

Рассматривать падежные конструкции в зависимости от главного слова словосочетания совершенно необходимо, так как без этого невозможно объяснить причину таких ошибок: *редактируя словарь, обобщить того процесса вместо редактируя словарь, обобщить тот процесс.*

Причины таких ошибок можно объяснять тем, что говорящий отождествляет данные словосочетания со словосочетаниями типа *награждать героя, спросить ученика или со словосочетаниями редактирование словаря, обобщение процесса.*

Обычно дается объяснение: винительный падеж сходен с родительным, когда речь идет об одушевленном предмете (*звать друга в театр, знакомить отца с другом, назначить директора председателем комиссии*); винительный падеж сходен с именительным, если речь идет о неодушевленном предмете (*назначить*

день заседания, оборудовать кабинет, обратить внимание). Чтобы избежать такого рода ошибок, нужно уточнить: винительный падеж сроден с именительным, когда главным словом словосочетания является глагол. Когда же главным словом словосочетания является существительное, зависимое слово ставится в родительном падеже: *редактирование словаря, обобщение процесса* (ср.: *обобщение фактов, но обобщить факты, регулирование движения, но регулировать движение, обсуждение вопросов, но обсудить вопросы*).

Как же помочь человеку в правильном употреблении падежных форм русского языка, как его научить правильно сочетать слова в предложении? Этому делу может помочь сопоставление фактов русского языка с фактами кыргызского языка. Но какое сопоставление наиболее разумно, наиболее эффективно? Чем поможет, например, сравнительная таблица склонения имен существительных в русском и кыргызском языках? Если мы укажем, к примеру, что родительному падежу – *комнаты-* соответствует притяжательный падеж- *бөлмөдөн*, то этим мы не только облегчим, а напротив, навредим делу. При таком сопоставлении мы не дадим ни всех значений русского родительного падежа, ни всех кыргызских соответствий этим значениям. Возьмем это слово в сочетании управляющим глаголом:

я вышел из комнаты- бөлмөдөн чыктым

я отказался от комнаты-бөлмөнү алган жокмун

я остался без комнаты- бөлмөсүз калдым

я купил для этой комнаты- бул бөлмө үчүн сатып алдым

я дошел до комнаты- бөлмөгө чейин келдим

я стоял у комнаты - бөлмөнүн жанында турдум

часть комнаты завалена книгами- бөлмөнүн бир бөлүгү китептер менен толгон.

При таком сравнении учащийся будет знать, что соответствует в его родном языке русским падежам, для такого сопоставления он сначала должен изучить русские падежи, а также в каких случаях известному падежу родного языка соответствует тот или иной падеж русского языка. При переводе с кыргызского языка на русский очень затруднительны случаи, когда одному падежу кыргызского языка соответствует несколько падежей русского языка:

Родительный: *знакомство началось с ругани- таанышуу уруштан башталды*

Дательный: *погладить по голове- башынан сылоо*

Винительный: *взять за руку- колунан кармап алуу*

Творительный: *бежать за поездом-поезд артынан чуркоо*

Предложный: *разочароваться в друзьях- достордон көнүл калуу*

*А.Қ.Жұмабаева,
Алматы облысы, Қарасай ауданы
Б.Соқпақпаев атындағы орта мектеп*

Ағылшын тілі сабақтарында оқушылардың тыңдап түсіну іскерліктері мен дағдыларын дамыту

Қазақстан республикасы әлемдік бірлестікке кірген заманда білімнің рөлі мен маңызы артты. Мәдениеті жоғары ХХІ-ғасыр адамын қалыптастыру міндеті білім беру ісін ірілендіру қажетті мектеп пен қоғам алдында жаңа маңызды мәселелер қойып отыр. Жалпы орта білім беретін мектептерде шетел тілдерінің мазмұны анықталып, оған қойылатын талаптар нақтылануда. Шетел тілін ана және орыс тілімен қатар оқыту арқылы мұғалім оқушылардың тыңдап түсіну, сөйлеу, оқу және жазу іскерліктері мен дағдыларын жетілдіріп қана қоймайды, оларды өзін қоршаған айналасындағы адамдармен қарым-қатынас мәдениетіне де үйретеді. Оқушылардың шетел тілінде сөйлеу қабілеттерін жетілдіру мектепте берілетін бүкіл білім мазмұнының негізгі мақсаты болып табылады. Шетел тілі арқылы оқушылар әлемді таниды, тілін оқып жатқан елдің мәдениетімен, өмірімен танысады.

Шетел тілінде оқушылар дұрыс қарым-қатынас жасай алу үшін, олар ауызша айтылған сөзді тыңдап түсінулері тиіс. Тыңдап түсіну – сөйлеудің серігі, сөйлеу экспрессивті формаға жатса, тыңдау импрессивті формаға жатады. Ауызша айтылған сөзді қабылдау мен түсіну өте күрделі психикалық әрекет. Тыңдап түсіну қысқа мерзімдік және ұзақ мерзімдік еске, қабылдауға, логикаға, санаға, ажырату және таным механизмдеріне, салыстыруға, жинақтауға байланысты. Тыңдап түсіну барысында оқушылардың санасында фонетикалық және интонациялық есту қабілетін қалыптастыру керек, себебі бұл күрделі процес болғандықтан жалпыға ортақ қиындықтарды және арнайы қиындықтарды ескеру қажет. Олар:

- Сөйлеуші қолданылған кейбір лексикалық және грамматикалық материал оқушыға таныс емес болуы мүмкін, бұл жағдай оқушыға тыңдаған мәтіннің мазмұнын түсінуді қиындатады. Бұл қиындықты жеңудің жолы – оқушылардың пассивтік және потенциалдық сөздік қорын байыту;

- Әр адамның дыбыстарды айту ерекшеліктері мен интонациялық ерекшеліктері болуы заңды құбылыс. Оқушы өз мұғалімінің сөйлеу ерекшеліктеріне дағдыланып алады да, басқа адам айтқан сөзді түсінбеуі мүмкін. Бұл қиындықты жеңудің жолы – сабақта техникалық құралдарды жиі қолдану керек;

• Мұғалім әдетте сабақта өте баяу ырғақпен сөйлейді, мұндағы мақсат оқушылар оның айтқан сөзін түсінсін дегендік. Оқушылар осындай баяу сөзге дағдыланады да, дұрыс ырғақта сөйлеген сөзді түсінбейді. Міне бұл қиындықты сабақта тек техникалық құралды қолдану арқылы жеңуге болады;

• Мұғалім сабақта шетел тілінде сөйлегенде, айтқан сөзін оқушылар түгел түсінсін деп бірнеше рет қайталап айтады. Оқушылар осы қайталауға үйренеді. Шынайы коммуникацияда сөйлеуші айтқанын қайталамайды, сондықтан мұғалімнің мақсаты оқушылардың тыңдаған мәтіннің мазмұнын бір-ақ рет тыңдағанда түсінуге үйрету. Ал кей жағдайларда оқушылар мәтіннің мазмұнын бір рет тыңдағанда түсінбесе, оны екінші рет тыңдатуға болады, бірақ бұл жолы мұғалім тыңдайтын мәтінге қосымша бір тапсырма беруіне болады. Мысалы, мәтінді екінші рет тыңдағандар да, бұл оқиғаның басты кейіпкеріне, оқиға уақытына, оқиға жеріне және т.б. назар аударындар деген сияқты тапсырмалар;

• Келесі бір қиындық мынада: егер тыңдаушы сөйлеушінің бет-әлпетін көріп, оның сөйлеу органдарының қимыл-қозғалысын байқап отырса, онда ол өзі тыңдап отырған сөзді жеңіл түсінеді, бірақ мұндай жағдай үнемі бола бермеуі мүмкін (телефон арқылы сөйлесу, радиодан хабар тыңдау т.с.с.). Жоғарыда айтылған қиындықтарды жеңудің алғы шарты – мұғалімнің сабақта техникалық құралдарды кенінен пайдалануы және тыңдау қабілеттерін дамытуға арналған жаттығуларды дұрыс ұйымдастыра алуы.

Оқушылардың ағылшын тілі сабақтарында тыңдап түсіну қабілеттерін дамытуда төрт жаттығулар тобын ұсынуға болады.

Бірінші топ жаттығуларының мақсаты – мәтінді тыңдаудың алдында лингвистикалық және психологиялық қиындықтарды алдын ала жою.

Екінші топ жаттығудың мақсаты – мәтінді тыңдауға арналған жаттығулар. Мұнда оқушылар мәтінді тыңдап, оның тақырыбын, идеясын анықтай, берілген кестені/сызбаны және т.б. толтыру, сұрақтарға берілген жауаптардың мәтін мазмұнына сәйкес келетін анықтай және т.б.

Үшінші топ жаттығудың мақсаты – мәтін мазмұнын толық түсініп, оқушылардың бойында төмендегідей іскерліктерді дамыту: интерпретация, комментарий және талдау жасай алу. Мысалы, тыңдаған мәтіннің тақырыбын талдау, мәтін мазмұнына берілген ассоциогамманы толтыру, уақиғаны бағалау, басты кейіпкерді сипаттау, мәтінді коммуникация жағдайымен ұштастыра білу және т.б. Үшінші топ жаттығуларын орындау барысында оқушыларға тірек, таяныш сөздер, жоспар, суреттер, сызбалар және т.б. ұсынуға болады.

Төртінші топ жаттығудың максаты – оқушыларды мәтін мазмұнының басты идеясына байланысты ойларын айтқызу, пікір-талас ұйымдастыру, «дөңгелек үстел» ұйымдастыру, сахналау, сценарий жазу және т.б.

Енді тыңдауға арналған мәтіндерге қойылатын талаптарға тоқтала кетсек. Олар:

- тыңдауға арналған мәтіннің мазмұнының тәрбиелік мәні болуға тиіс және оның мазмұны оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес келуі керек;
- мәтіннің берік логикасы болуы шарт;
- мәтіннің мазмұнында тыңдаушылар үшін қызықты жаңа мәселе болуы керек;
- мәтін аутентивті, яғни шындыққа негізделген, жасанды мәтін емес болуы тиіс.

Жоғарыда айтылған ойларды қорытындылай келе, оқушылардың тыңдап түсіну іскерліктерін қалыптастырып, дамыту қажет. Егерде оқушылардың тыңдап түсіну іскерліктерін дамытпасақ, оқушылардың шетел тілінде сөйлей алуға да үйрете алмаймыз.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Садыков Т.С., Әбілқасымова А.Е. Жоғары мектепте білім берудің дидактикалық негіздері. Алматы, 2003.
2. Маркова А.К. Формирование мотивации учения. Книга для учителя. М.: Просвещение, 1990.
3. Методика обучения иностранным языкам в США. Модернизация общего образования. Издательств: КАРО, Санкт-Петербург, 2005.

*Б.Т. Ахметова,
СШГ №16 г.Талдықорган,
Алматинской области.*

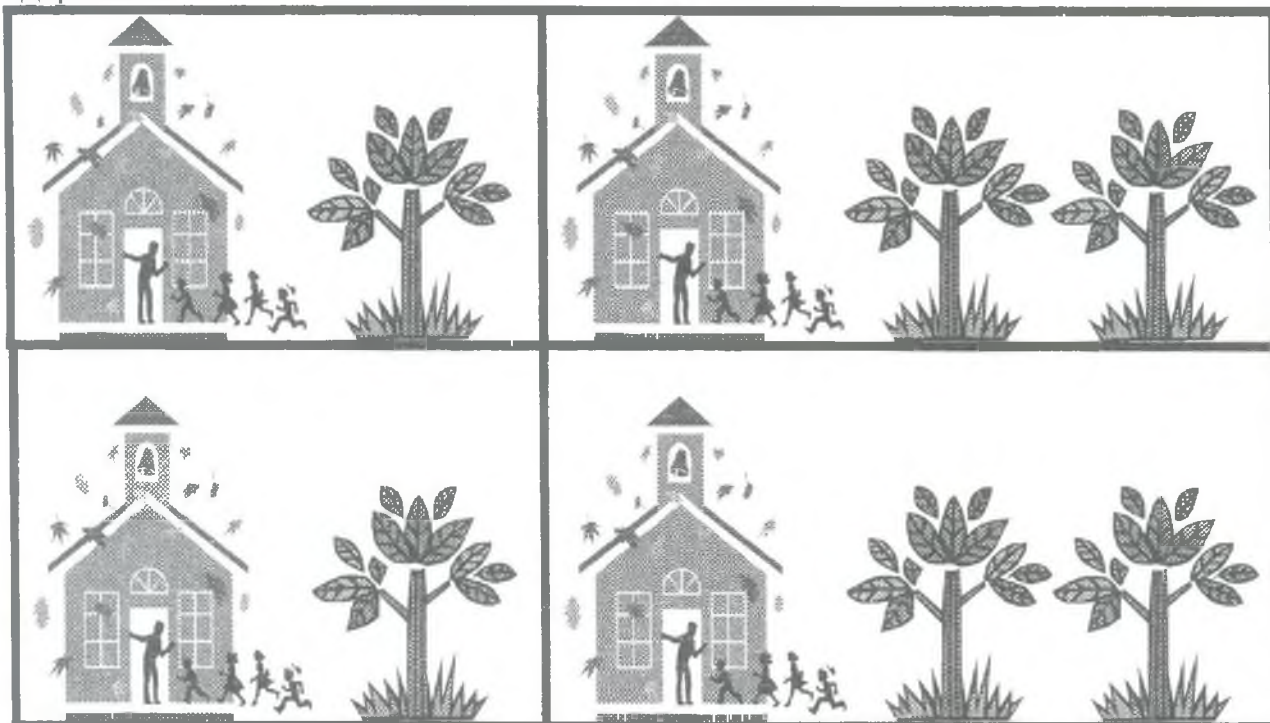
Некоторые приемы работы с картинками на уроках английского языка

Картинки – это универсальное наглядное пособие. С помощью картинки можно семантизировать слово, закрепить лексико-грамматический материал, организовать монологическое и диалогическое высказывание, проверить понимание сообщения, воспринимаемого на слух.

В своем докладе я хочу рассказать вам о двух видах упражнений.

1. Упражнения для отработки лексико-грамматического материала.

Для тренировки учащихся в употреблении структуры *there is / are* можно использовать упражнения с картинками типа *Find your match*. Например, ученики получают по одной картинке с изображением домика и деревьев.

В наборе картинок каждая из них имеет свой абсолютно идентичный вариант. Учащимся не разрешается показывать картинки друг другу. Чтобы найти идентичный рисунок, ученики ходят по классу и задают вопросы друг другу, например: *Are there three windows in your house? Is there one chimney on the roof? Is there a tree near the house? How many windows does the house have? How many trees are there near the house?*

Можно предложить учащимся такие картинки: комната с различным расположением мебели в ней; улица, на которой находятся школа, магазин, музей, кинотеатр, кафе и т.д.

Можно начинать эту работу в небольших группах и можно использовать их в индивидуальной работе. Ученик получает две картинки, на которых изображен дом. Предлагаются задания: 1) Посмотри на эти две картинки. Идентичны ли они или имеют различия? 2) Перечисли эти различия, например: *two windows / three windows; one / two / three trees; one chimney / two chimneys;*

3) Составь предложения типа: *In one picture the house has got two windows, but in the other there are three windows. In one picture there are two chimneys on the roof, but in the other there is only one.*

Еще один вариант данного упражнения: предложив ученику картинку классной комнаты, можно дать ему задание: *Посмотри на*

картинку. Сравни классную комнату на картинке со своей классной комнатой. Употребляй предложения типа: *In the picture there are 12 desks and in our classroom there are only 10 desks.* И т.д.

Для отработки глагола *to have* учащимся предлагается картинка. На ней представлены предметы, которые дети берут обычно в школу: пенал, линейка, карандаш, очки, книжка, ключ, часы, кошелек и т.д. Прилагается список слов, в который наряду со словами, обозначающими предметы, изображенные на картинке, включены и некоторые другие. Ученикам дается задание: *Взгляните на картинку и просмотрите список слов. Какие из этих слов обозначают предметы, представленные на картинке?* Затем задание можно усложнить: *Скажи своему партнеру, какие из этих предметов у тебя сегодня в портфеле. Спроси своего товарища, что он взял с собой в школу сегодня.* И т. п.

Глагол *to have* можно также отрабатывать в упражнениях типа *Find your match.*

Учащиеся получают картинки, на которых изображены люди в разной одежде. Дается задание определить различия в одежде. Ученики задают вопросы: *Have you got a picture of a boy or a girl? Has she got a skirt and a blouse on? Has she got a dress on? Has she got a blue dress on? Has she got black shoes on?* И т. д.

Для работы над структурой с модальным глаголом *can* рекомендую упражнения для индивидуальной работы. Ученикам можно предложить картинки и дать задание к нему: 1) Скажи классу, какие предметы, например ежик, может нести на своей спине и какие не может; 2) Скажи классу, каких из этих животных ты можешь увидеть в зоопарке; 3) Каких животных в зоопарке нет; 4) Назови других животных, которых можно увидеть в зоопарке; 5) Каких животных можно увидеть в деревне; 5) Назови других животных, которых можно увидеть в деревне.

С интересом работают дети с картинкой, на которой изображены различные предметы (парта, книжка, лыжи, игрушка, портфель, дерево и т.д.). Им дается задание: Скажи, что из этих предметов можно (нельзя) подарить другу в день рождения.

Для тренировки учащихся в употреблении предлогов места можно использовать варианты картинок с изображением комнат. Возможный вариант задания: Посмотри на картинку. Поверни ее обратной стороной. Постарайся вспомнить как можно больше предметов мебели. Скажи, как они расположены в комнате.

2. Упражнения для развития диалогической речи. Цель упражнений этого типа – решение определенной экстралингвистической задачи. Упражнения предназначены для парной работы. Для успешного решения поставленной задачи каждый партнер владеет только частью нужной информации, и путем обмена сведениями партнеры восполняют информационный пробел,

достигая успеха совместными усилиями. Например, ученикам дается картинка, на которой изображены шесть человек, и карточки с информацией о них: Here are 6 people and some information about them. Your partner has information about these people too. Work together to see if you can work out their names and their age. (Write everything in the table.) You are allowed to read out the information you know, but you mustn't let your partner see your card.

Card A.

1. Number 3 is Nick.
2. Nick is a year older than Jane.
3. Mary is fatter than both Lily and Jane.
4. John is 21 next birthday.
5. The tallest person is a year younger than John.
6. Lily is the oldest. She is three years older than Mary.

Card B.

1. Number 5 is 18 years old.
2. Jane is the youngest.
3. Nick is taller than Mary but shorter than Bob.
4. Mary is fatter than both Lily and Jane.
5. Lily's hair is longer than Jane's
6. The thinnest person is only 16.

Now find out who is who.

При работе с темой «Город» можно использовать схемы и карты. Работа проводится в парах. Партнеры получают два варианта схемы. На одной изображена улица (школа, стадион, магазин, парк, кафе и т. д.), на другой – та же улица, но с небольшими изменениями: возле парка – кинотеатра, за школой – детский сад и т. д.

Задания: 1) You lived in this street 5 years ago, then moved to another town. Your partner lives in this street now. Ask him questions to find out what has changed. 2) You live in this part of town now. Your friend who lived here 5 years ago wants to find out what has changed in the street. Answer his questions.

Примерное начало диалога:

- Is there still a café at the corner of the street?
- Yes, there is.
- And what is there near house No.16?
- There is a new cinema there.

Для развития умений монологической речи целесообразнее использовать сюжетные картинки. На младшем и среднем этапах к картинке прилагается карточка и предложения (часть которых соответствует тому, что изображено на картинке, другая часть не соответствует). Ученик получает задание: Look at the picture. Which people in the list are not in the picture? Which houses / things are not in the picture?

Вначале учащийся выбирает правильные утверждения, а затем использует их, описывая картинку. На старшем этапе можно предложить описать события, которые предшествовали тому, что, изображено на картинке, или рассказать о том, что произошло после события, на ней изображенного.

При использовании картинок учебника нужно стремиться сделать задание более интересным, заставить учеников подумать, проявить фантазию, а не просто механически описывать то, что они видят.

Основной особенностью аудирования в условиях естественной коммуникации является его ситуативная обусловленность. Использование картинок позволяет воссоздать учебную модель ситуации вместо отсутствующей реальной.

Интересен такой прием: учитель описывает картинку, допуская неточности. Ученикам дается задание проверить, правильно ли описывает картинку учитель. Он может предварить задание высказыванием: « I have a good memory. I can look at the picture only once and describe it without looking at it again ».

При организации проверки аудирования можно также использовать комплекты предметных картинок. Например, ученикам дается набор картинок, на которых нарисованы яблоки, огурцы, бутылка молока, сыр, хлеб и т.д. Дается задание: *Show the pictures of what I bought in the shop.* Далее ребята прослушивают сообщение, в котором упоминается часть предметов, купленных в магазине: « *I went to the shop because I wanted to buy some milk and bread. In the shop I saw vegetables and fruit. There were apples, tomatoes and cucumbers. I bought 2 kilos of tomatoes, bread and some sugar. But there wasn't any milk in the shop* ».

Прослушивая сообщение, дети откладывают те из картинок, на которых изображены купленные в магазине продукты.

Если имеется только один комплект картинок, то задание выполняет один ученик у доски, а остальные с помощью реплик « *That's right* » и « *That's wrong* » комментируют его действия.

Составление карт и схем, соответствующих содержанию текста, предложенного для аудирования, - эффективный способ проверки его понимания. Например, учитель рассказывает, как расположена мебель в его квартире. Слушая учителя, учащийся рисует предметы мебели на схеме. (Предварительно учитель рисует на доске предметы мебели и дает соответствующие подписи под ними.)

По окончании работы учитель показывает ребятам карточку – ключ, с которой они сверяют свои варианты.

Работы с картинками имеют высокую эффективность и большой интерес, который проявляют дети к данному виду деятельности.

I have a pen. I have a pen and a pencil. I have a pen, a pencil and a book.

Үшіншіден, **Using Linking (Connection Words)**. **If, When**-ді қолдана отырып, тізбектеп жаттығу орындауға болады. If I lose my job, I' ll have to sell the house.

become famous lose my job ride the bus go into the hospital it rains

DRIVE A CAR EAT PROPERLY TAKE A PLANE CLEAN THE WRITE A BOOK

HAVE TO SELL THE SPEAK ENGLISH FLUENTLY the teacher will get angry make new friends

GO TO CHINA become ill GET MARRIED take a taxi GIVE UP ALL

READ THE NEWSPAPERS CHANGE MY JOB

Төртіншіден, **Inside and Outside Circle** деп алып, 5-6 сұрақ дайындау. Ойын шарты: Дөңгелек құрып, дөңгелек ішіндегі адамдар тұрып, сыртқы адамдармен сөйлесіп, кезектесіп, орның жылжытып, кейінгі адаммен сөйлеседі.

What kind of films do you like?

Келесі, **6-7 сыныпта The Present Perfect Tense** шағын бастағанда есте сақтау қабілетіне байланысты жаттығу орындауға болады.

Where have you been?

What have you done?

What have you seen?

Have you had fun?

W h b ?

W h d ?

W h s ?

H h f ?

Немесе, **Complete a poem using 3 words know, study, forget.**

The more we _____
 The more we _____ the more we _____
 The more we _____ the more we _____

The more we _____ the less we _____
 The less we _____ the less we _____

The less we _____ the more we _____

Why study?

Енді, бір ертегінің үзіндісінен қозғалыс арқылы көрсету.

Along the street
 Under the bridge
 Throw the long grass
 Go up the hole
 Go down the hole және т.б.

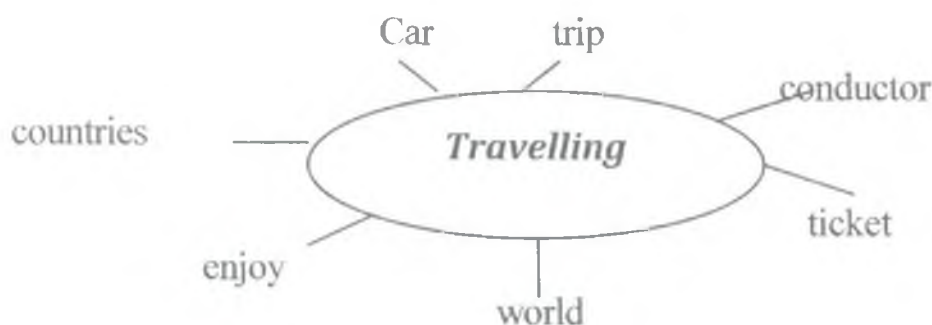
Сыныптағы оқушылар 2-3 топқа бөлгенде мынадай жаттығулар, ойындар ойнауға болады.

Мысалы, біріншіден 2 топқа бөліп құрылысшы ауызша нұсқау айтып отырады. 2 топтағы оқушылар үйді немесе үй ішіндегі заттарды құрып немесе салып отырады. **Designer. Make a plan.**

The sofa is in the opposite the door.

There are two windows.

2. Associate words

Әсіресе, ойын не саяхат сабақтары балаларға ұнайды. Мысалы, “Брэйнг ринг”, “Дүкен”, “Алтын сақа”, “Жұлдызды сәт”, “Бір көргеннен ғашық болу”, “Поле чудес” ойындарын апталық өткенде не болмаса сабақта қолданамын.

3. Мысалы, Мақал – мәтел ойыны.

1. Give English, Russian equivalents to this proverb.

“Айтылған сөз атылған оқпен тең”.

“Слово не воробей , вылетит не поймаешь”,

“First think, then speak”.

2. Give Kazakh, English equivalents to this proverb.

“Восток или Запад, дома лучше всего.

“East or west, home is best”.

“Өз үйім, өлең төсегім”.

3. Give Kazakh, Russian equivalents to this proverb.

“Never put off till tomorrow, what can you do today”.

“Бүгінгі істі ертеңге қалдырма”.

“Не откладывай на завтра, то что можешь сделать сегодня”.

4.Попури ойынында алдын ала жазылған өлеңдердің басы айтылады, оны 2 топ ойыншылары аяқтауы керек. Ол өздеріне таныс өлеңдері болуы қажет.

1. What is your name?

2. Crocodile Genas Song

3. Bingo

4. If you are happy.

5. Сөз құрастыру . Who is quicker?

Competition- come, on, tie, men, ten, net, pen.....

6. Екі топ көрнекті жерлердің суреттерін көрсетіп қай жер екендігін, не айта алатындығын сұрайды.

1. Buckingham palace

2. Tower of London

3. Halloween

4. Christmas

7. Әр топ ағылшын немесе американ жазушыларының ертегілерінен үзінді көрсетуі керек. Қарсы топ кітаптың немесе ертегінің атын, жазушының аты-жөнін, қатысқан кейіпкерлерді атайды.

Менің ойымша, бұл әдіс сабақта қолданылатын есту, көру, оқу және жазу қабілеттерін түгел қамти отырып, тіпті үлгерімі нашар оқушылардың сол тілге деген ынтасы мен қызығушылығы пайда болатынына еш күмәнім жоқ.

Қорыта келгенде, шет тілін оқытуда есте сақтау және логикалық ойлау қабілеттерін дамытатын жоғарыда аталған әдіс-тәсілдермен ғана шектелмейтінін айта келіп әр мұғалім сол әдіс-тәсілдерді қалай сұрыптап пайдалану керек, ол қайткенде тиімді, нәтижелі болады деп толғанса, қазіргі уақыттағы оқыту үрдісін соғұрлым жаңаша, мақсатты, сапалы ұйымдастырса, жастардың өз бетімен жұмыс істеуіне, белсенділіктерін арттыруға мүмкіндік берілсе, олардың білімді игеруі соғұрлым жоғары деңгейде болады. Сондықтан да жас ұрпаққа жан-жақты білім бере отырып, жақсы білікті маман дайындау-мұғалімнің басты міндеті.

Жесты в немецкой традиции общения

В естественном общении носителей немецкого языка, как и других языков, значительную роль играют коммуникативные внеречевые специализированные действия человека. Часто, чтобы передать характер живой речевой коммуникации, драматурги и сценаристы постоянно снабжают реплики своих героев ремарками, напр.: *schüttelt den Kopf* (качает головой), *zuckt mit den Schultern* (пожимает плечами), *schlägt mit der Faust auf den Tisch* (бьет кулаком по столу).

Такие движения заменяют речевые действия, а иногда даже находятся в противоречии с ними. Это движения и положения тела, движения головы и конечностей, а также движения лица, имеющие специфические значения в определенной социальной и культурной среде.

Между употреблением жестов в немецком и русском коммуникативном поведении удастся установить:

- совпадения в исполнении жестов и их смыслах;
- расхождения в исполнении жестов при совпадающих смыслах;
- расхождения в смыслах жестов при совпадающем исполнении;
- наличие в иностранном коммуникативном поведении жестов, которые отсутствуют в родном русском языке.

В русском и немецком языках определенность выражается подчеркивающим жестом, направленным сверху вниз, а неопределенность – снизу вверх; утвердительный жест вертикальный, отрицательный – горизонтальный. Совпадают и основные параметры «контакта глаз» и «личных дистанций» между говорящими.

Совпадают в исполнении и смыслах:

- приветствие (*jmdm. die Hand geben, reichen, drücken; jmdm. mit dem Kopf nicken, jmdm. zunicken, jmdn. in die Arme schließen; vor jmdm. den Hut abnehmen*);
- прощание (см. приветствие, а также *den Hut lüften; auf die Wange küssen*);
- знакомство (*sich verbeugen*);
- положительная реакция (*jmdm. beifällig nicken, lächeln, jmdm. Beifall klatschen, jmdm. freundlich auf die Schulter klopfen*);
- отрицательная реакция (*den Kopf schütteln, die Achseln zucken, den Mund verziehen, die Nase rümpfen; die Stirn runzeln*);
- благодарность (*die Hand drücken, den Kopf neigen, sich vor jmdm. verbeugen*);

- удивление (die Augenbrauen hochziehen, große Augen machen, den Kopf schütteln);
- радость, приятная неожиданность (sich die Hände reiben; aufspringen; jmdn. mit offenen Armen empfangen);
- утешение (die Hand streicheln; über das Haar streichen);
- недовольство, гнев (mit der Hand auf den Tisch schlagen);

Жесты, совпадающие по смыслу, но расходящиеся по исполнению:

jmdm. eine Kusshand zuwerfen

Чтобы послать воздушный поцелуй, в немецкой традиции целуют кончики пальцев с внутренней стороны и завершают жест взмахом руки вверх с поднятой ладонью; в русской традиции жест завершается отводом ладони вправо приблизительно до уровня глаз.

При приветствии и прощании у носителей немецкого языка рука согнута в локте, кисть производит легкие движения из стороны в сторону или то же движение производится вытянутой рукой. У носителей русского языка приподнятая рука движется (помахивает) вперед-назад (под влиянием кино и телевидения и у носителей русского языка при выполнении этого жеста наблюдается направление движения из стороны в сторону).

jmdm. mit offener Hand winken

Для привлечения внимания на собрании поднимают руку. При этом в немецком жесте ладонь обращена вперед, в русском – повернута ребром вперед.

И, наконец, при счете на пальцах в немецком жесте согнутые пальцы левой руки, начиная с большого пальца, разгибают пальцами правой руки, сложенными в щепоть; в русском жесте пальцы, начиная с мизинца, сгибают.

jmdm. mit dem Zeigefinger drohen

Жест удивления *die Hände über dem Kopf zusammenschlagen* „всплеснуть руками“, „вскинув их над головой от удивления, ужаса“. Русский жест производится на уровне груди.

Имеются особенности и в производстве отрицательных жестов. *Jmdm. mit dem Zeigefinger drohen* „грозить пальцем кому-л.“ – рука согнута в локте, обращена ладонью к говорящему, указательный палец вытянут, остальные сомкнуты, кисть производит краткие, отрывистые движения слева направо. При исполнении русского жеста ладонь обращена ребром к говорящему, кисть движется вперед-назад.

die Hände über dem Kopf zusammenschlagen

Примерами жестов третьей группы – расходящихся в смыслах при совпадающем исполнении – могут служить *mit Handschlag* и др. *Mit Handschlag* в немецкой традиции связана с ситуациями приветствовать и прощаться (*begrüßen, sich verabschieden*). В то же время в русском языке бить / ударять по рукам имеет значение «заключить сделку». В то время как *mit den Fingern schnalzen* в немецкой традиции жест привлечения внимания, напр. официанта в ресторане, а иногда употребляется нетерпеливыми школьниками с целью обратить на себя внимание учителя. В русской традиции значение жеста «щелкать пальцами» - выражение радости, одобрения, а также досады, ошибки. *Den Zeigefinger heben* «поднять руку с вытянутым вверх указательным пальцем» - жест ученика в школе для привлечения внимания учителя. В русской традиции это подчеркивание самого главного в речи.

Жесты, которые отсутствуют в коммуникативном поведении носителей русского языка.

Mit den Fingerknöcheln auf die Tischplatte klopfen «стучать костяшками пальцев по столу». Так немецкие студенты традиционно приветствовали профессоров и преподавателей в университетах. В настоящее время реже употребляется в высшей школе, но расширяет сферу своего применения: постучав по столу костяшками пальцев, можно приветствовать компанию за столиком кафе.

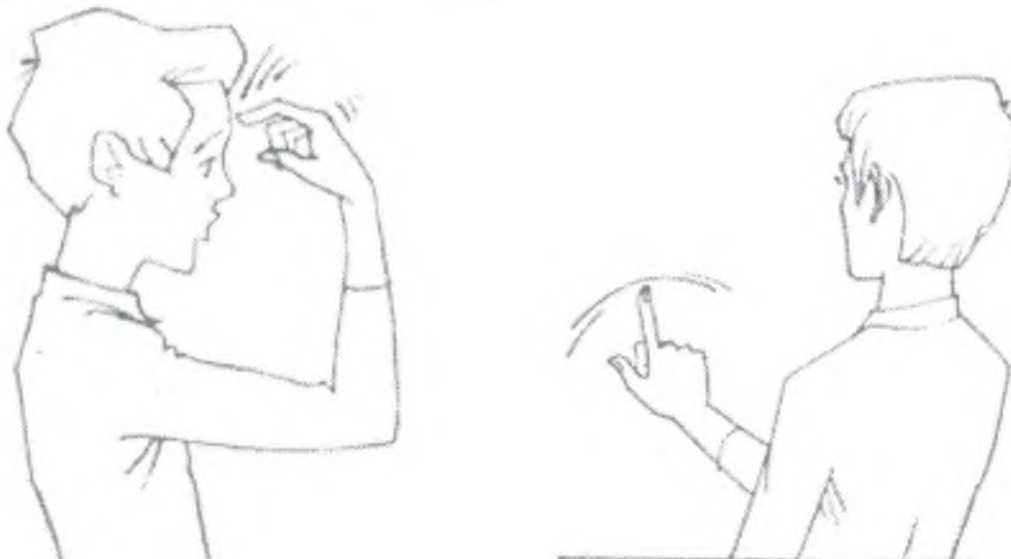
Mit den Füßen trampeln «топать ногами» - выражение положительной оценки, приветствия в цирке, варьете (но не на концерте!) и *mit den Füßen scharren* «шаркать ногами» - выражение отрицательной оценки, возможно в студенческой аудитории.

Eine anerkennende Geste machen – жест, выражающий высокое качество, положительную оценку. Большой и указательный пальцы образуют кольцо, остальные пальцы отставлены. Рука поднимается до уровня глаз, ладонь слегка двигается вперед-назад, после чего рука опускается.

Sich an die Stirn schlagen «ударить себя ладонью по лбу» имеет значение «вспомнить». Фамильярный жест sich an di Stirn tippen «постучать пальцем по лбу» показывает собеседнику, что он «не в своем уме».

Eine verneinende Geste – жест, означающий отрицание, неприемлемость, - правая рука вытянута вперед на уровне груди, ладонь обращена тыльной стороной к говорящему, указательный палец вытянут, остальные сомкнуты, кисть производит краткие, отрывистые движения слева направо.

В русском языке есть похожие жесты, однако, с совершенно другими значениями. Ср. «постучать рукой по столу» - призыв соблюдать тишину; «топать ногами на кого-л.» - выражение угрозы, возмущения; «поднять палец» - подчеркнуть самое главное; «тереть лоб рукой» - попытка вспомнить забытое; «крутить пальцем у виска» - показать собеседнику, что он «не в своем уме». Похожие кинемы могут привести к неправильному толкованию немецкого коммуникативного поведения и стать причиной «культурного шока», т.е. неприятия чужой культуры. Поэтому студентам необходима помощь при освоении новых норм коммуникативного поведения.

*Р.Б. Ахметова,
Алматы облысы, Қарасай ауданы
Б.Соқпақпаев атындағы орта мектеп*

**Ағылшын тілі сабақтарында жаңа педагогикалық
технологияны пайдалану**

Қазіргі таңда біздің елімізде білім берудің мазмұнын жанарту мәселесіне ерекше бөліп, оқытудың оңтайлы тәсілдері мен жаңаша оқыту технологиясын енгізіп, оқушылардың білім сапасын көтеру басты міндеттердің бірі болып отыр, себебі мектеп қазіргі қоғамға жан-жақты білімді, жоғары мәдениетті, өзгермелі жағдайда өз іс-әрекеттерін шығармашылықпен ұйымдастыра алатын тұлғалар дайындай алуы тиіс.

Біз жалпы орта білім беретін мектепте ағылшын тілі сабақтарында оқушылардың ізденімпаздығын, танымдық белсенділігін арттырып, шығармашылық әлеуетін дамытуға мүмкіндік жасап, оқытуда жаңа педагогикалық технологияны барынша қолдануға тырысамыз. Осы мақсатқа жету үшін коммуникативтік үлгідегі сабақтарды ұйымдастыруға үлкен мән береміз. Олар:

- КВН сабақ
- Конференция сабақ
- Вернисаж сабақ
- Жарыс сабақ
- Панорама сабақ
- «Дөңгелек үстел» сабағы
- Аукцион сабақ
- Сынақ сабақ
- Лекция сабақ
- Семинар сабақ
- Экскурсия сабақ
- Көрме сабақ
- «Сот жүргізу» сабақ
- «Телекөпір» сабағы
- «Музыкалық калейдоскоп» сабағы
- «Хайуанаттар әлеміне саяхат» сабағы
- Олимпиада сабағы
- Спектакль сабағы және т.б.

Жоғарыда аталған коммуникативтік үлгідегі сабақтар дәстүрлі сабақтарға карағанда оқушылардың бойындағы адамгершілік қасиеттерін оятып, оларды тәптілтік пен жолдастыққа, саналылыққа әлеуметтік ұстанымдардың қалыптасуына, халықтар арасындағы ынтымақтастық пен

достыққа, сыйласымдыққа әсерін тигізеді. Мұндай сабақтарда оқушылардың ұжымдық ой-пікірлері қалыптасып, сыныптағылардың пікірі бойынша тұжырым жасауды, ортақ іске өз үлестерін қосуды, жолдастарының жауаптарына пікір айтуды, әртүрлі ойларды сын елегінен өткізуді, дұрыс ұсыныс жасай алуды үйренеді.

Ағылшын тілі сабақтарында әсіресе жоғары сыныптарда жоспар бойынша өтілетін тақырыптар негізінде коммуникативтік үлгідегі сабақтардың мерзімін, мақсаты мен міндеттерін белгілеп, оқушыларды шығармашылықпен жұмыс істеуге бағыттап отырамыз. Біз экскурсия, телекөпір сабақтарын ағылшын тілі мемлекеттік тіл болып саналатын Ұлыбритания, АҚШ, елдерімен танысканда ұйымдастырамыз, ал «Экология» тақырыбымен жұмыс кезінде «дөңгелек үстел» сабағын даярлауға болады. Халықаралық қатынастар тақырыбына байланысты «конференция», «лекция», «телекөпір», «панорама» сабақтарын даярлауға болады. Коммуникативтік үлгідегі сабақтар өте үлкен дайындықты қажет етеді. Бұл жерде оқушылардың өзіндік жұмысының рөлі зор. В.Г. Лембергтің пікірінше, өзіндік жұмыстарды ұйымдастыру төмендегідей шарттарға байланысты:

- а) жұмыстың мақсатын айқын түсінуі;
- ә) жұмыстың жемісті аяқталуына, оның алдағы нәтижесіне қызығуы;
- б) жұмысты өз еркімен, қалауымен орындауы.

Коммуникативтік үлгідегі сабақтарға дайындық барысында біз оқушылардың ғылыми ізденімпаздық саналары мен қабілеттерін дамытуға ерекше назар аударамыз, оқушылар қосымша әдебиеттерден, интернеттен көптеген қызықты материалдарды тауып, оларды өз жұмыстарында пайдаланады.

Осы мақалада біз оқытудың ұжымдық түрі конференция сабағын ұйымдастыруға тоқталып кетпекпіз. Конференция сабағы оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытып, олардың ағылшын тілінде коммуникация жасай алуына мүмкіндік туғызады. Конференцияға дайындық кезінде оқушылар өз бетімен баяндама тақырыптарын таңдайды, зерттеу жұмыстарын жүргізу барысында алынған нәтижелер бойынша есеп беруге дайындалады. Конференция арнайы бір сыныпта немесе мектепшілік синатта да өткізілуіне болады. Конференцияны өткізудің бір түріне симпозиум жатады. Симпозиумда мұғалім жалпыға бір мәселені дайындап, ал оқушылар сол мәселе төңірегінде өз ойларын жазбаша және ауызша даярлайды. Ауызша баяндама жасаушыларға 7-10 минут уақыт беріледі, одан кейін баяндамашы конференция қатысушыларының әдістемелік ерекшеліктеріне қарай өткізілуі мен дайындығы жағынан конференция пікірталасқа сәйкес, осыған орай біз алдын-ала оқушыларға пікірталасқа қатысуға қажетті сөздер мен сөз тіркестерін, кейбір сөлем оралымдарын беріп қоямыз. Конференция сабағын ұйымдастыру үшін өте көп көрнекі

кұралдарды даярлау кажет: суреттер, плакаттар, диаграммалар, сызбалар, кестелер және т.б. Біз бұл сабаққа техникалық құралдарды кеңінен пайдаланамыз. Конференция сабағын ұйымдастыруда мұғалімнің рөлі ерекше, ол оқушылардың белсенділігін арттыру үшін тақырыпқа байланысты сұрақтар дайындап, оларды бөліп беріп, конференцияның өту әдістемесін оларға түсіндіреді. Баяндамашылармен қатар жеке сұрақтар бойынша оппоненттер белгіленеді. Келешекте үлгерімі жақсы сыныптарда мұғалімнің орнына конференцияны жүргізуші ролін оқушыға беруге болады.

Коммуникативті үлгідегі сабақтар оқушылардың оқу-танымдық ынтасын белсендендіру міндеттерін шығармашылықпен шешуге, өз көзқарастарын қалыптастыруға, ойлауға, тұжырым жасай алуға, білімдерін жүйелі түрде толықтыруға, тереңдетуге, ағылшын тілінде катесіз еркін сөйлеу дағдыларын дамытуға жағдай туғызады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Елухина Н.В. Обучение аудированию в русле коммуникативно-ориентированной методики // Иностранные языки в школе – 1989.
2. Сысоев П.В. Развитие умений учащихся воспринимать текст на средней и старшей ступенях общего среднего образования // Иностранные языки в школе – 2007.
3. Филатов В.М. Методическая типология ролевой игры // Иностранные языки в школе – 1989.

*Ә.Б. Тәттімбетова,
М. Жұмабаев атындағы №19
орта мектеп-гимназиясының
ағылшын тілі пәнінің мұғалімі,
Алматы облысы, Талдықорған*

**Нәтижеге бағытталған білім беруде бастауыш сыныпта
ағылшын тілін оқытудың тиімділігі**

Бүгінгі күні басқа елдермен тереземіз тең егемен ел болып отырғанда, Елбасының Қазақстан халқына жолдауындағы кешенді мәселенің бірі-еліміздің ертеңі болатын ұрпаққа сапалы да, нәтижелі білім беру болып табылады.

Сондай-ақ күн өткен сайын ғылым мен техника дамып, адамзат қиял жетпес қияндарға жол салып, өркениетті елдерден қалып қоймай, жас ұрпаққа білім беру саласын дүниежүзілік стандартқа сай жетілдіре түсу өзекті мәселе болып отыр.

Қазіргі кезде шет тілі ғаламдастыру ғасырындағы әлеммен тілдесудің тілі болып отырғанда, 12 жылдық білім беру жүйесінде, бастауыш сыныптан бастап оқушыларға шет тілін оқытудың тиімділігі өте зор.

Ұлттың қабілеті, елдің өркениеттілігі оның білімділік деңгейімен айқындалатындығын ескере келе, 12 жылдық эксперименттің де негізгі мақсаты- мектептердің әлемдік білім кеңістігіне кіру арқылы, Елбасының бүгінгі күні жүргізіп отырған «Үш тұғырлы тіл» саясаты негізінде білім жүйесін халықаралық деңгейге көтеру талап етіледі.

Осыған орай сапалы да, нәтижелі білімнің негізі бастауышта қаланатындықтан, шет тілін осы сатыдан бастап оқытып, бүгінгі жас ұрпақтың білімі мен біліктілігін «қоғам» сұранысына сай білімді, бәсекеге қабілетті, көпмәдениетті, тілді жетік меңгерген, толерантты тұлға етіп тәрбиелеу мұғалімнің кәсіби шебер болуын талап етеді. Өйткені баланың бойына анасының сүтімен сіңген өз ана тілін үйрену еш қиындықсыз берілсе, өсе келе екінші тілді шет тілін меңгеру едәуір қиындықтар туғызады.

Психологтардың айтуынша, бастауыш сынып жасындағы балалар шет тілін үйренуге өте икемді келеді, ал өскен сайын олар бұл қабілеттерін жоғалтып, белсенділіктері төмендейтіндігі дәлелденген.

Сондықтан да, тіл негізін бастауыш сыныпта қалап, әрі қарай еркін сөйлеп шығу деңгейіне жеткізу әр мұғалімнің алдына нақты мақсат-міндеттерді қойып, соны іске асыруда үлкен күш-жігермен жұмыс істеуге бағыттайды.

Ұстаздың қолындағы мықты екі қарудың бірі-терең білімі болса, екіншісі-сол білімін оқушы бойына, санасына жеткізетін, дарытатын әдіс-тәсілі болуы қажет. Осыған орай мен мемлекеттік стандартқа сай, үшінші сыныпта, аптасына бір сағат есебімен ағылшын тілін оқыту барысында, өз тәжірибемде В.В Коваленконың «Ойын арқылы оқыту» және В.Выготскийдің «Сын тұрғысынан ойлау технологиясының» стратегияларын қолданамын.

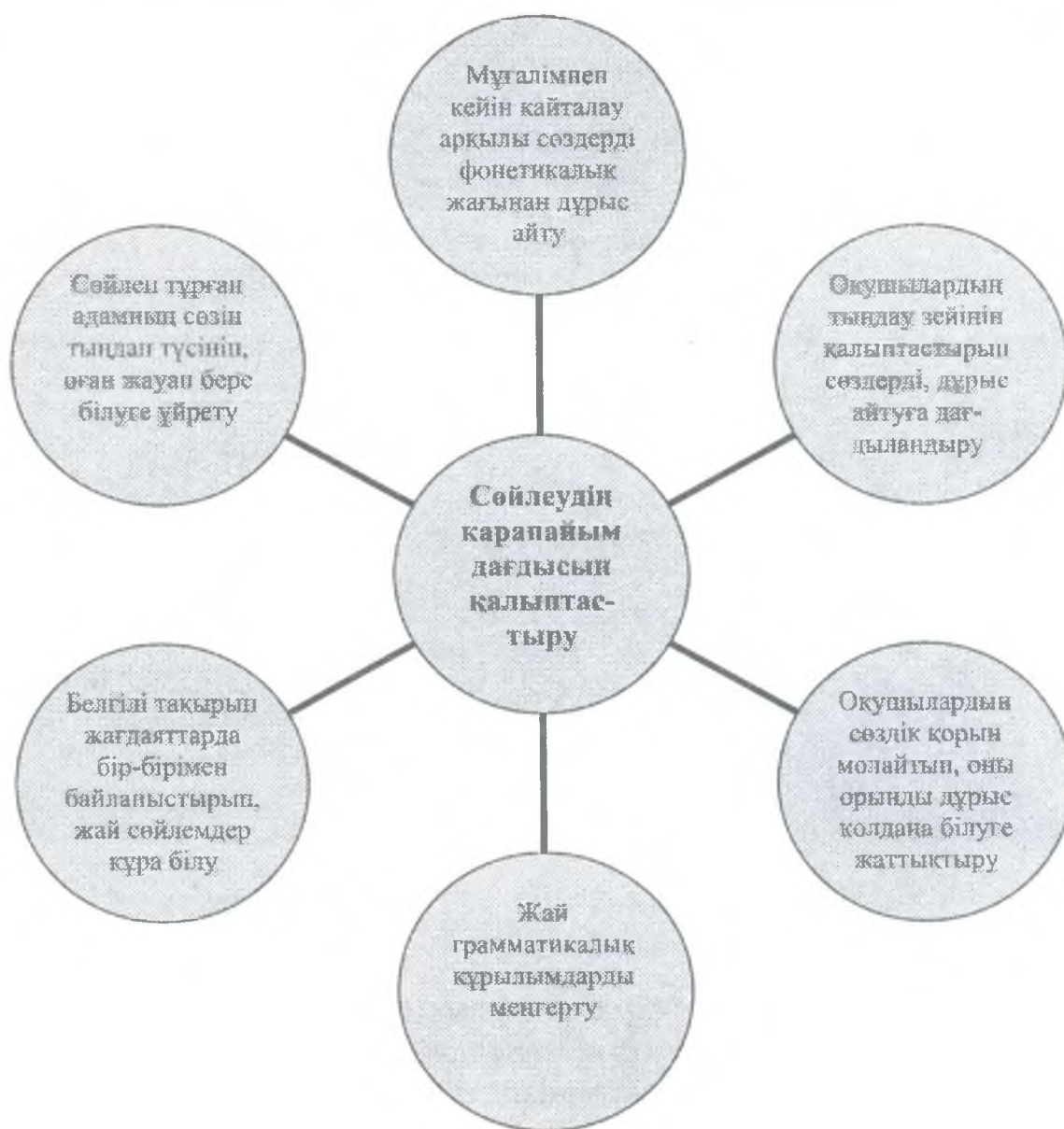
Сабақта ойын түрлерін қолдану оқушылардың жұмысқа құлшынысын тудырып, баланың бойында ұжымдық сезімді қалыптастыруға, материалды жақсы түсініп, тез қабылдауына, миының шамадан тыс шаршамай еріксіз есте сақтауына, сабақтың әсерлі нақышта болуына көмегі зор. Сондай-ақ сыныптастарының ой-пікірімен санасуға, нақты сойлсуге, бойындағы ұяндықты жоюға тәрбиелейді. және де ойын ойнау барысында бір нәтижеге жету баланың өзіне, біліміне деген сенімін арттырады.

Сонымен бірге, осы жастағы балалардың әдемі, қызықты заттарға назар аударуы мен қызығушылығы мол болып, қабылдауы берік болатындығы дәлелденген. Сондықтан да тілді бастауыш сыныптан

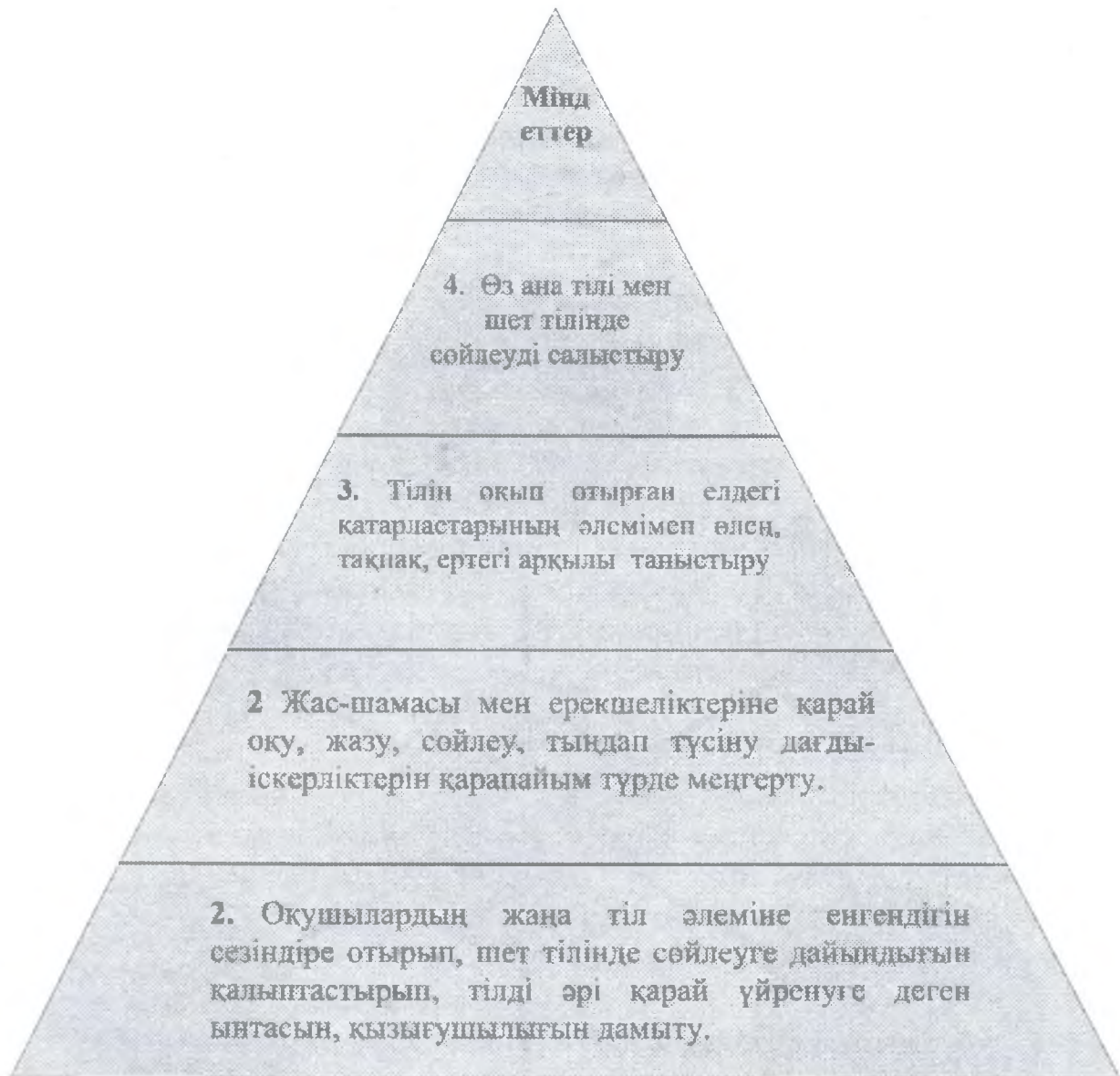
бастап үйретудің тиімділігі, оқушыларды осы жас шамасында ойын, қозғалыс, музыка және көрнекілікті кеңінен қолдану арқылы олардың тапсырманы орындауға деген белсенділігі мен табиғи икемділік қабілеттерін қолдана отырып, тілді үйренуін жеңілдетеді.

Осылайша эксперимент сыныптарында шет тілін оқыту үйретуде алдыма қойып отырған басты мақсатым:

Сөйлеудің қарапайым дағдысын қалыптастыру

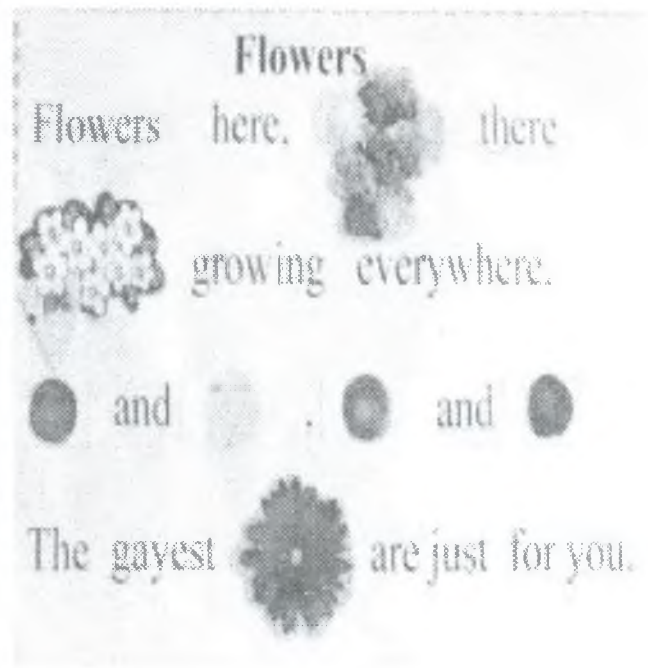

Ал енді осы мақсаттарды жүзеге асыру ,төмендегідей жұмыс түрлерін үнемі орындауды міндеттейді:

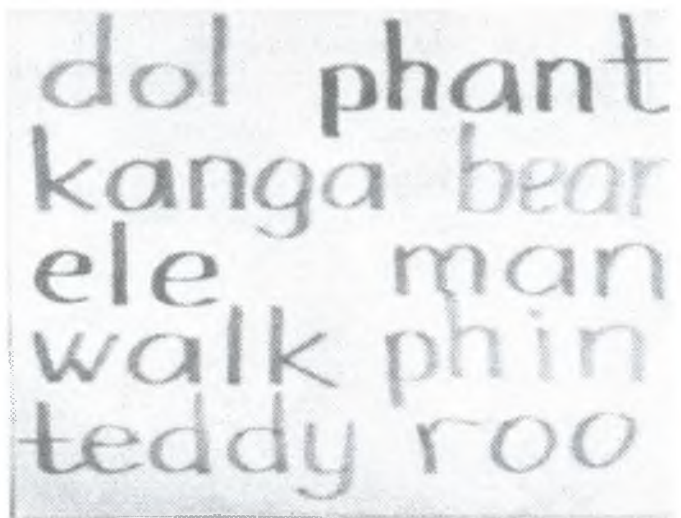
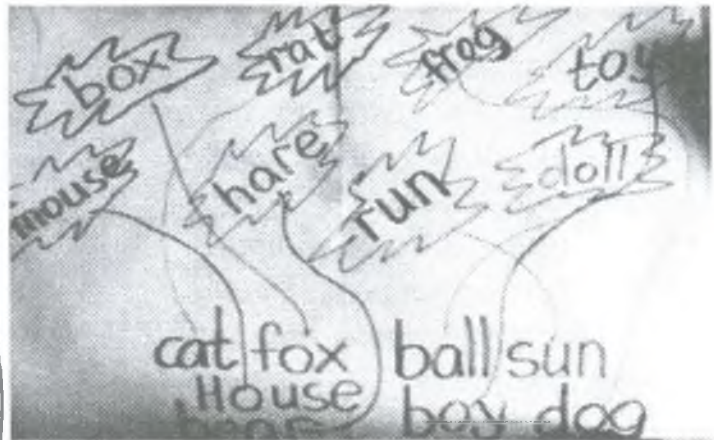
Осы мақсат-міндеттерді іске асыруда мен өз тәжірибемде мынадай жұмыс түрлерін орындаймын. Бұл жұмыс түрлері оқушылардың өткен материалдары еске түсіріп, оны жаңа тақырыппен байланыстыра отырып, білімін әрі қарай дамытуда маңызы зор.

Тақпақ, өлендерді айтуда затты атау арқылы жатқа айту әдісін қолданамын. Бұл әдіс бойынша оқушы өлең жолындағы заттың атын атай отырып, есіне түсіріп, жатқа айтуға дағдыланады. Сол сияқты әр әріпке берілген тақпақшаны да жатқа айтуда осы әдіс өте қолайлы. Бұл әдіс бойынша біріншіден бала затты атауды үйренсе, екіншіден көру арқылы есте сақтау қабілеті артады.

Сөздерді дұрыс жазу мақсатында оқулықта берілген жаттығулардан тыс, сөзтізбектерді шешуді оқушылар ерекше қызығушылықпен орындайды. Бұл жұмыс түрі оқушыларды әр тақырып бойынша берілген сөзжұмбақтарды өз бетімен орындауға жаттықтырады.

Сөздердің дыбысталуына байланысты сөз жұптарын табу арқылы оқушылар жұппен жұмыс жасауға дағдыланады. Бұл әдіс баланың бір-бірімен қарым-қатынасын тудырып, бірлесе білім алуға баулиды..

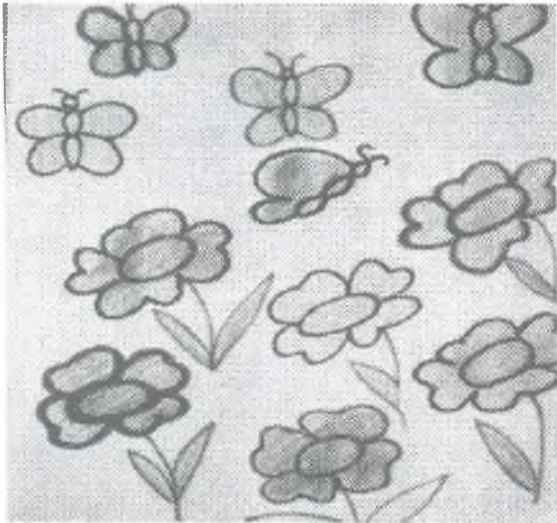
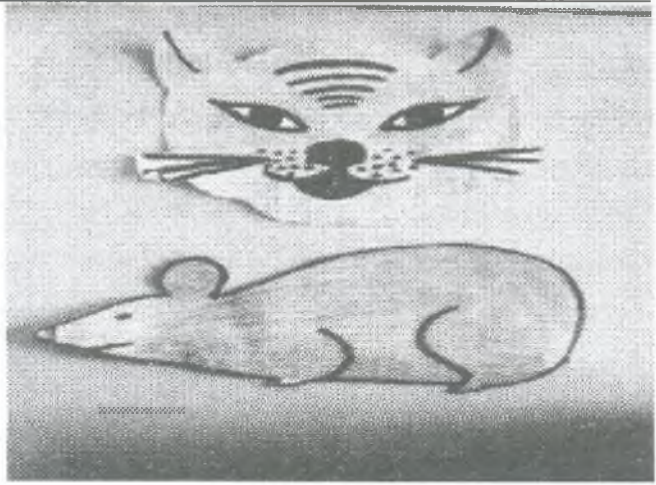
«Жанұя ағашы» бойынша сөйлеу оқушылардың осы тақырып көлемінде меңгерген білімдерін тәжірибеде еркін қолдана білуге және ойын жүйелі түрде пайдалануға

«Хайуанаттар паркі» ойынында оқушылар көрсетілген бағыт бойынша жүріп отырып, алдында кездескен аңның атын қазақша және ағылшын тілінде атауы тиіс. Бұл ойын оқушылардың аудармашылық қабілетін шыңдап, олардың тілді үйренуге деген ынтасын арттырып, сөздік қорын молайтады.

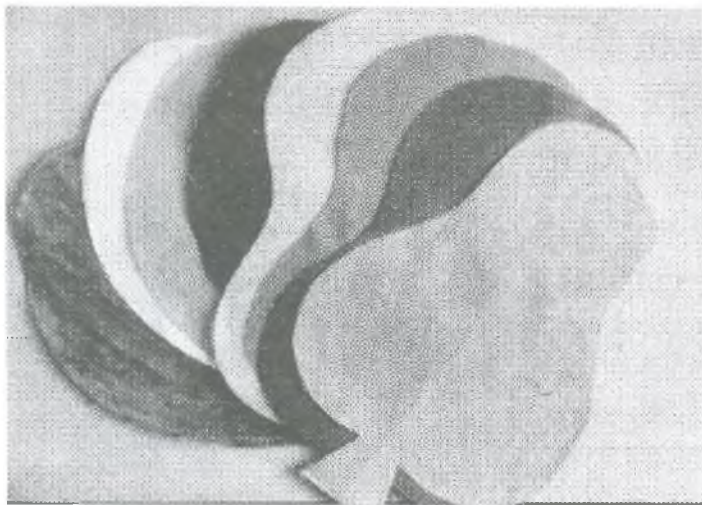

Сызбалы немесе суретті ассоциограммалар бойынша сөйлеу оқушылардың өз ойын жинақы да, жүйелі түрде айтуға мүмкіндік береді.. Әр түрлі сызбаларды қолдана отырып, сөйлемдер құруда және дайындықсыз сөйлесуде жұмыстың бұл түрі, тілді үйренудің ең бір тиімді әдісі болып табылады.

Оқушылардың осы жас
шамасында рөлдік
ойындарды ойнауды
ұнататындығына
байланысты, аңдардың
маскаларын киіп, рөлдер
бойынша диалогты түрде
сөйлеу мен оқу
жаттығуларын орындау
оқушыларды белсенділікке
баулиды.

Оқушылардың
түстерді дұрыс
ажырата біліп,
танымдық
қабілеттерін
шыңдауда «Бұл қай
түс» немесе «Кобелек
қай гүлге қонады
»ойындарын ойнату
орынды. Бұл ойын
бойынша олар әр
түсті танып, оны
дұрыс атап, атын
жазуға
машықтанады.

Осындай жұмыс түрлерін орындаудың тиімділігі, оқушылардың тақырып бойынша берілген сөздермен танысып, оларды дұрыс айту кезеңінен бастап, меңгерген фонетикалық, лексикалық және грамматикалық материалдарды тәжірибеде, күнделікті өмірде, кез-келген жағдайда қолдана білуге, білімін жинақтап, жүйелеуде маңызы зор.

Сондай-ақ тапсырмаларды орындай отырып, оқушылардың біріншіден, шет тілін меңгерудегі оқу, жазу, тыңдап түсіну мен сөйлеу іскерлік-дағдылары қалыптасса, екіншіден танымдық, есте сақтау, елестету, көру арқылы есте сақтау, зейінін қалыптастыру сияқты қабілеттері дамиды.

Сонымен бірге, бұл әдіс-тәсілдер бастауыш сынып оқушыларына шет тілін нәтижелі меңгертудің тиімді жолдары деп ойлаймын.

Өйткені бұл жұмыстар оқушыны оқулықта берілген тапсырмаларды өз бетімен, орындауға жаттықтырса, екіншіден ойын арқылы тілді үйренуге деген ынта, қызығушылығын арттырып, дербес болуға, өз ойын ашық айтуға, белсенділікке баулиды..

Эксперимент сынып оқушыларын жай сынып оқушыларымен тілді үйрену жағынан салыстырғанда айтарлықтай нәтижесі бар. Шет тілін оқытудың жалпы білім беру бағдарламасы бойынша оқыған оқушылар 5-сыныпта тек әріппен танысудан бастаса, эксперимент сынып оқушылары бұл деңгейде еркін оқуға, мәтінді әңгімелеп, сөйлеушіні тыңдап түсінуге, өз бетімен лексико-грамматикалық жаттығуларды орындай алатындай деңгейде болады.

Осылайша олар жай сынып оқушыларына қарағанда, әлдеқайда алда болып, бастауышта меңгерген білім-білік, икемділіктерін әрі қарай дамытып, жоғары сыныпқа келгенде тілді талапқа сай меңгеруіне мүмкіндігі болады.

Ойымды түйіндей келе, қазіргі заманның өркениетті прогресшіл бағытына сай, адамгершілік қасиеті мол, ұлттың дінін, тілін жоғалтпаған, өзге елдегі замандастарымен тең дәрежеде бәсекелесе алатын, жоғары орелі, терең білімді, ата-баба ісін жалғастырушы мәңгілік күш-үш тілді қатар меңгерген егеменді еліміздің қазақ қоғамын тәрбиелеуде, эксперимент жағдайында ағылшын тілін бастауыштан бастап оқытудың маңызы өте зор.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Шет тілін оқытудың әдістемесі Г. Н. Амандыкова, Ш. Е. Мұхтарова, Б. С. Баймұқанова, А. Н. Бисенғалиева, Оқу кұралы «Фолионт» баспасы, Астана- 2007.

2. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению Е. И. Пассов, Москва «Просвещение»- 1999 г.

3. 12 жылдық жалпы білім берудің мақсаттары мен күтілетін нәтижелер Алматы, 2008 жыл.

4. 12 жылдық білім берудегі Эксперименттік сыныптарға арналған әдістемелік журналдар

*А.Б. Даулетиярова,
Қызыорда облысы, Қазалы ауданы,
«Әйтеке би» кенті, №249 мектеп-лицей*

**Ақпараттық-коммуникативтік технологиялар негізінде
ағылшын тілі сабақтарын жүргізу жүйесі**

*«Еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың қолында,
ал жас ұрпақтың тағдыры ұстаздардың қолында»*

Н.Ә.Назарбаев

Қазіргі кезде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік көлемде, білім, білік, дағдыларды меңгертумен бірге табиғат, қоршаған дүние туралы түсініктерін кеңейте отырып, оларды шығармашылық бағытта жан-жақты дамыту – бүгінгі күннің басты талабы. Себебі, ХХІ ғасыр–ғылым мен білім, бәсеке, еліміздің дүниежүзілік өркениетке ұмтылған өрлеу ғасыры.

Мазмұны:

Қазіргі таңда үздіксіз білім беру жүйесінде білім беруді дамыту, дүниежүзілік білім беру кеңістігіне кіру мақсатында елімізде білім берудің жаңа жүйесі құрылып жатыр. Білім беруді дамыту негізінде жалпы оқыту үрдісіне жүктеліп отырған жаңаша талап, міндеттер ұстаздарға да қойылуда. Сондықтан ұстаз іс-әрекетін жаңа талап тұрғысынан ұйымдастыру – бүгінгі күннің өзекті мәселесі.

Бүгінгі күні ҚР-ң Білім беру тұжырымдамасы ойлы, саналы, өнерлі, білімді тұлғаны қалыптастыруға бағытталған және қазіргі білім жүйесі оқушылардың танымдық белсенділігін дамытатын оқытудың дәстүрлі емес, белсенді түрін және әдістерін оқу процесіне енгізу бағытында құрылуы тиіс. Бұл тапсырманы оқыту процесіне тек жаңа ақпараттық технологияларды енгізу арқылы ғана орындауға болады.

Білім беру жүйесін ақпараттандыру – мемлекеттік білім саясатының негізгі қағидаларын жүзеге асырудың маңызды бір механизмі және стратегиялық тапсырма болып табылады. Ақпараттық оқыту технологиялардың озық үлгілерін қолдану арқылы білім берудің ғылыми-әдістемелік жүйесін жаңарту, оқыту әдістері мен тәсілдерінің түрлерін молайту, электронды оқулықтар жасауды ұйымдастыру ұлттық білім беру деңгейін халықаралық стандартқа жақындатуға мүмкіндік беретіні сөзсіз.

Ағылшын тілін терең меңгерудің тиімді жолдарының бірі – ақпараттық-коммуникациялық технологияны пайдалану болып табылады.

Шетел тілі сабақтарында ақпараттық технологияларды пайдаланудың **мақсаты** – компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ағылшын тілін үйретудің тиімділігін жоғарылату. **Міндеттері:**

✓ ағылшын тілі сабағында жаңа ақпараттық технологияны қолданудың маңыздылығын суреттеу

✓ компьютерлік технологиялардың бар бағдарламаларын ағылшын тілінде сөйлеуге, түсінуге үйрету процесінде қолдану, мүмкіндіктерін көрсету

✓ видеофильдер мен мультимедиялық презентациялар арқылы диалог және монолог түрінде сөйлеуге үйретудің жаңа нұсқасын ұсыну

Объекті: ақпараттық технологияларды пайдалану ерекшелігі арқылы ағылшын тілін үйретудің әдісі

Құралдары: ағылшын тілін үйрету процесіндегі видеофильдер мен мультимедиа, электрондық оқулықтар, оқыту бағдарламалары

Әдістері: ағылшын тілін оқытуға арналған психологиялық-педагогикалық әдебиеттерді талдау; ақпараттық технологиялар мүмкіндіктерін тану, теорияны практикада пайдалану.

Компьютерлік оқыту технологиясын жүзеге асыру барысында бірнеше принциптерге сүйенген жөн, олар: ғылымилық, саналылық, бірізділік, жүйелілік, көрнекілік, қол жетімділік принциптері.

Ағылшын тілін оқытуда ақпараттық технологияларды қолдану білім беру коммуникациясының интерактивті сипатын арттыра түседі. Ғалымдар А.А. Андреев, В.И. Солдаткин, В.П. Кашицин ағылшын тілін оқытуда ақпараттандыру үдерісінің ықпалын жан-жақты сипаттай отырып, әсіресе, білім мен ұғымды ұсыну, меңгеру әдістерінің өзгеретіндігін, мұғалімдер мен оқушылардың өзара әрекетінің жолдары туралы айтады. Осы орайда оқытудың тиімділігін арттыруды ұсынады. Ағылшын тілін оқыту үдерісінде ақпараттық технологиялардың, әсіресе қарым-қатынас ортасын, жалпы тақырып шеңберінде әріптестердің интерактивті өзара әрекет ортасын құрудағы маңызы ерекше. Ақпараттық білім беру технологиялары өз кезегінде қарым-қатынас тәжірибесін игеруде, оқушылардың лингвомәдениеттік құзырлылықтарын қамтамасыз етуде маңызды. Ғалым М.Ушакова ағылшын тілін оқыту әдістемесін зерттей отырып, компьютерлік телекоммуникациялар ағылшын тілінде тірі, шынайы қарым-қатынастарды ұйымдастыруға мүмкіндік беретінін айтады. Бұл телекоммуникацияның дидактикалық қасиеті шынайы тілдік орта құру үшін керемет мүмкіндіктер туғызады.

Ағылшын тілін оқытудағы ақпараттық бағыт ақпараттық тұрғыда білім беруді мақсат етеді, оның негізгі мақсаттары: лингвистикалық (тілдік және сөйлеу), тақырыптық, әлеуметтік мәдениет, оқу дағдыларын қалыптастыру. Ағылшын тілін оқытуда ақпараттық технологияны қолдану тілді үйренудегі белсенділікті қамтамасыз етеді.

Осы орайда теориялық талдау мен оқушылардың ағылшын тілін меңгеру іс-әрекетін ақпараттық технологиялар арқылы қалыптастырудың педагогикалық шарттарын анықтадым. Орта білім беру мекемелерінде ағылшын тілін оқытуда ақпараттық технологияны қолданудың педагогикалық шарттарын төмендегідей анықтауға мүмкіндік тудырды:

Бірінші шарт оқу-тәрбие үдерісінде қарқынды оқыту мақсатында оқушылардың танымдық іс-әрекеттік қызығушылықтарын арттыру. Егер оқушылар жаңа ақпараттық технологияны жақсы игеріп, ағылшын тілін үйренуге қызығушылықтары артса, онда ағылшын тілін білу мүмкіндігі де артады.

Екінші шарт оқушылардың танымдық қызығушылықтары мен қабілеттерін ескере отырып, компьютерлік технологияны қолдануды кезеңдеп жүзеге асыру. Ағылшын тілін оқытуда оқушылардың білім деңгейіне сәйкес төменгі, орта, жоғары деңгейге бөле оқыту үлкен жетістіктерге жетуге көмектеседі.

Үшінші шарт ақпараттық технологияларды қолданудың жалпы бағыттары мен ғылыми-әдістемелік тұғырларын сәйкестендірудегі іс-әрекеттерді шығармашылықпен үйлестіру. Үшінші шарт бойынша ақпараттық технологиялардың түрлері мен бағыттарын ғылыми-әдістемелік сәйкестендіру іс-әрекеттерін шығармашылықпен үйлестіру түрлері қарастырылды.

Ақпараттық технологияларды қолдану арқылы оқушылардың тіл меңгерудегі іс-әрекетін қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделі мотивациялық, танымдық, іс-әрекеттік компоненттеріне негізделген.

Мотивациялық компонент – оқушылардың ақпараттық технологиялар арқылы тіл меңгеру іс-әрекетке ұмтылуы, қажеттігі, білім алуда ақпараттық технологияларды қолдануға танымдық қызығушылығы, ынтасы, өзіндік тапсырмаларды орындауда жаңаша оқу жолдарын табуға деген ынтасы, ағылшын тілін меңгеруде мультимедиялық құралдар мен электронды оқулықтарды қолдануға деген қызығушылығы, ағылшын тілінде еркін сөйлеуге деген ынтасы мен ұмтылысы.

Танымдық компонент – танымдық іс-әрекетті қалыптастыру мүмкіндігі, ақпараттық технологияның маңызы мен қажеттілігін ұғынуы, ақпараттық сауаттылығының болуы, қолданатын ақпараттық технологиялардың түрлерімен таныс болуы және технологиялардың түрлерімен жұмыс істей білуі, ағылшын тілін меңгеруге деген белсенділігі, оқу материалдарын өз қажеттілігіне қолдануы, оқушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру болып табылады.

Бұл компонент бойынша ақпараттық технологияны оқу үдерісінде қолдану жолдары жүзеге асырылды. Мультимедиялық, электрондық

оқулықтар оқушылардың ағылшын тілін үйрену оқу іс-әрекетінің негізгі көзі болып табылады.

Егер ағылшын тілінен оқу материалдары иллюстрация, анимациялық, дыбысы бар объект түрінде құрылса, оқушылардың даму ерекшеліктеріне сәйкес ағылшын тіліндегі материалдардың мазмұнын тез қызыға қабылдауға, түсінуге, білімін өз бетімен жетілдіруге негізгі түрткі бола алады.

Ағылшын тілі сабақтарында видеофильм, мультимедиялық презентациялар, дыбыстарды, анимациялық суреттердің көмегімен монолог, диалог түрінде сөйлеу қабілетін қалыптастыруға болады. Себебі, шетелде болмай-ақ сол елдің тілінде еркін сөйлей алу қабілетіне ие болу оңай емес. Сондықтан, мұғалімнің маңызды тапсырмаларының бірі – ағылшын тілі сабақтарында жаңа технологиялардың түрлі амалдарын қолдана отырып, сөйлеудің шын ситуацияларын құру болып табылады. Ағылшын тілі сабақтарында түрлі дыбыстарды, анимациялық суреттерді пайдалануға болады. бұл көріністер оқушының іс-қимылының арқасында өзгеріп отырады. Бұл динамикалық және бар ойын өзіне бағыттайды, сонымен бірге, оқу процесінде оқушылардың белсенділігі артады. Ағылшын тілі сабақтарында төмендегідей компьютерлік оқыту бағдарламаларын пайдалануға болады. Олар: Project teaching, student team learning: team rewards and individual accountability, Jigsaw, Learning together, Step by step, Professor Higgins, English Platinum, Hangman, Lex, Self English, Irregular verbs, Albion, BX Language acquisition, English Practice, ActivStudio, Bridge to English және т.б. Аталмыш бағдарламалар оқушылардың есте сақтау қабілетін, сөздік қорын, дұрыс оқу, сауатты жазу мен аудару қабілеттерін дамытуға жәрдемдеседі. Аталмыш бағдарламаларды бірнеше топқа бөлуге болады. Мысалы, оқушылардың сөздік қорын, диалогтық сөйлеуін дамытуда Hangman, Lex, Self English, English Practice, BX Language acquisition, Triple play plus in English, бағдарламаларын, лексиканы үйретуде Triple play plus in English, English on holidays сауатты, көркем жазуға үйретуде Bridge to English, ActivStudio бағдарламаларын пайдаланып, сабақтың тиімділігін артыруға болады.

Білім беруде «Электрондық оқулықтарды» пайдалану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды. Электрондық оқулықтарда теориялық тақырыптар кеңінен беріліп түсіндіріледі, теориялық тақырыптарды графикалық иллюстрация түріндегі әртүрлі суреттер, сызба – нұсқалар арқылы береді. Оқулықтың ерекшелігі – әрбір тақырып қажетті суреттермен көркемдеп безендіріледі.

Әр модуль қысқаша теориялық кіріспеден, суреттермен анимациялық материалдардан, есеп шығару үлгілерімен өз бетінше

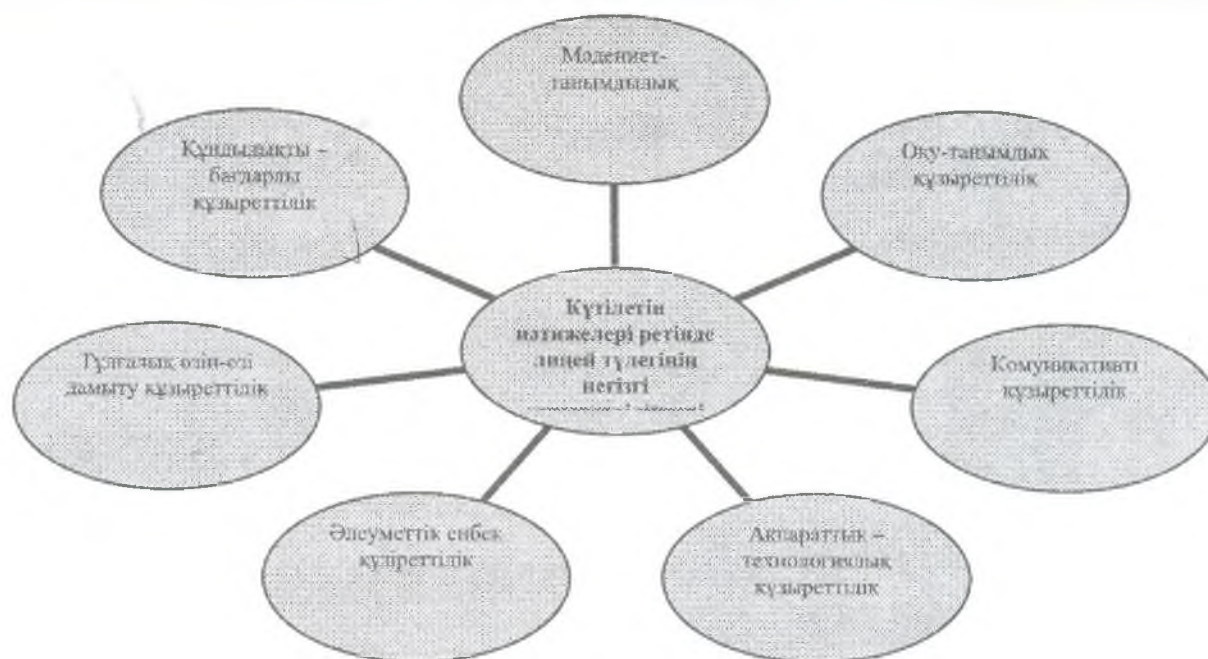
шығаруға арналған есептерден және бақылау жұмысынан тұрады. Оқушылар үшін – электрондық оқулықтар мектепте оқылған жылдардың барлығында өздері толықтыра отыра алатын және нәтижелік емтиханға дайындалуға көмектесетін мәліметтер базасы болып табылады. Оқулық – дисплей экранында көрінетін жай ғана мәтін емес, ол оқушыға өз жолымен керекті материалдарды жете меңгеруге арналған күрделі, көп сатылы жүйе. Бұл оқулықтың қажетті бөлімдерін қайталап, игеру тәсілімен логикасында өзіне тән етіп таңдап алып, осы сәтте ең керекті деген материалды қарап шығуға мүмкіндік береді. Ал өзіне қажетті мәліметті компьютер жадының керекті ұясына іздеп таба білуде, әрбір оқушының бүгін талап етілетін стратегиялық ойлау қабілетін қалыптастырады, модульдерде берілген алгоритм оқушыларға өз бетімен жұмыс жасау мүмкіндігін береді, мұнда сабаққа деген қызығушылық пайда болып, белсенділігі арта бастайды. Электрондық оқулықты пайдалану мұғалімнің де ғылыми-әдістемелік потенциалын дамытып, оның сабақ үстіндегі жұмысын жеңілдетеді.

Электронды оқулықтың жетістіктері мыналар болып табылады:

- *шұғыл кері байланысты қамтамасыз етеді;*
- *дәстүрлі оқулықта көп іздеуді қажет ететін тиісті ақпаратты тез табуға көмектеседі;*
- *гипермәтінді түсіндірмелерді бірнеше рет қарап шығу барысында уақытты анағұрлым үнемдеуге мүмкіндік береді;*
- *қысқа мәтіндермен қатар көрсетеді, әңгімелейді, жобалайды, т.с.с. (мультимедиа-технологияның мүмкіндігі мен артықшылығы тура осы жерде көрінеді);*
- *әрбір оқушыға дербестік тұрғыдан қатынас жасауға мүмкіндік беріп, олардың өз бетінше білім алуын қамтамасыз етеді;*
- *белгілі бір бөлім бойынша білімді тексеруге мүмкіндік туады.*

Сабақта АКТ-ны пайдалану арқылы төмендегідей әдістемелік мүмкіндіктерге ие боламыз. Олар:

- ❖ білімнің көрнекіленуі;
- ❖ оқытудың дифференциациялануы;
- ❖ құбылыстарды, ақпараттарды модельдеу;
- ❖ өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру;
- ❖ ақпараттық мәліметтер базасын пайдалану;
- ❖ жаттығу және дайындық жұмыстарын жүргізу;
- ❖ оқытудың мотивациясының күшеюі;
- ❖ қиын жағдайда ұтқыр шешім таба білу;
- ❖ ақпараттық мәдениет қалыптастыру;
- ❖ оқу уақытын тиімді пайдалану.

АКТ-ды пайдалану арқылы мен төмендегідей **нәтижеге** жетуге болады: ағылшын тілін жетік меңгерудің жоғары деңгейіне қол жеткізуге, оқушылар ақпараттық технологиялардың жаңа мүмкіндіктерін меңгереді; оқушылардың ағылшын тілі сабағына деген қызығушылығы артады; оқушылардың грамматикалық дағдылары қалыптасып, дамиды (оқу, сөйлеу, естіп-түсіну т.б.)

Қорыта айтқанда, сабақта ақпараттық технологияны пайдалану оқушының дүниетанымын кеңейтуге, пәнге деген ынтасын, танымдық қызығуын арттыруға, алғырлыққа, ізденімпаздыққа жетелеуге, нақты, тұжырымды айта білуге, дербес ой-қиялын дамытуға ықпал етеді.

Қоғамдағы қазіргі кездегі қайта құрулар, экономиканы дамытудағы жаңа стратегиялық бағдарлар, қоғамдағы жариялылық, оның жедел ақпараттануы мен қарқынды дамуы ағылшын тілін оқытуға сұраныстарды түбегейлі өзгертті.

Осыдан екі жүз жыл бұрын француз тілі, үш жүз жыл бұрын латын тілі, мың жыл бұрын араб тілі жер жаһанды билесе, қазіргі кезде ағылшын тілі дүниежүзілік маңызы бар тілге айналып отыр. Неліктен? Өйткені, біріншіден, оның бәрі ғылымның дамуна байланысты. Қазіргі ағылшын тілді елдердің экономикасының дүниежүзіне ықпалы артуда. Екіншіден, ағылшын тілі - өнердің, әдебиет пен саясаттың, саудасаттық және әр түрлі ресми қарым-қатынастар түрі. Сондықтан осы заманғы кәсіби маман дайындау, оны қоғам сұранысына заман талабына сай бағыттап, бәсекеге қабілетті нарық тұлғасы дәрежесіне көтеру педагогтың үлесіне тиген жауапты да күрделі іс деп білемін.

Европа мен Азияның қақпасы, ортасындағы көпір – Қазақстанды әлемге танымал ететін болашақ интеллигенция өкілдерін дайындау – менің өмірлік мақсатым. Солар арқылы біздің еліміз – тек қақпа емес, төрткүл дүниенің төрінен орын алған алдыңғы қатарлы мемлекет болатынына сенімім мол.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мектептегі шет тілі. №4/2003 ж
2. Білімдегі жаңалықтар. №3, 2004 ж
3. Мектептегі шет тілі. №2/2006 ж
4. Ағылшын тілі мектепте. № 5/2009 ж
5. Мектептегі шет тілі. №4/2006 ж
6. Қазақстан мектептеріндегі шетел тілдері. 1(19) 2005
7. Интернет ресурстары
8. Применение информационных технологий на занятиях по иностранному языку. Материалы научно-практической конференции. - Алматы, 2005
9. Білім беру жүйесінің ақпараттандырудың кейбір мәселелері. / Хабаршы, Абай атындағы ҚазҰПУ.-Алматы, № 3(15), 2007.
10. Ағылшын тілі пәнін оқыту үдерісін ұйымдастыруда ақпараттық технологияның маңызы. / Ұлт тағылымы. № 3, 2007.

Резюме

Система ведения уроков английского языка на основе информационно-коммуникативных технологий.

В данной статье рассматриваются вопросы об эффективности использования компьютерных технологий на уроках английского языка

Summary

In this article is written about the efficiency of using informational technologies at English lessons.

*М. Қ. Наурызбаева,
ағылшын тілі пәнінің оқытушысы,
А.Иманов атындағы №12 кәсіптік
лицей, Орал қаласы*

**Оқытудың модульдік технологиясы
арқылы оқушыларға ағылшын тілін
меңгерту**

Қоғамдағы жаңа өзгерістер, экономиканың дамуындағы жаңа стратегиялық бағыттар, қоғамның ашықтығы және оның тез ақпараттандырылуы мен даму жылдамдығы білім беруге қойылатын талаптарды да түбегейлі өзгертті. Білім берудің негізгі мақсаты тек білім, білік, дағдылар жинағы ғана емес, соларға негізделген жеке, әлеуметтік және кәсіби біліктілік - яғни, ақпаратты өз бетімен алып, оны талдай және тиімді қолдана білу, күнде өзгеріп отырған дүниеде өзіне тиімді, ұтымды өмір сүріп, жұмыс істей білу болып отыр.

Мен өз сабақтарымда оқытудың модульдік технологиясын шет тілін үйретуде қолданудамын. Жаңа педагогикалық технологиялар сабақтың сапасын жақсартуға септігін тигізеді, оқушылардың қызығушылығын арттырып қана қоймай, білімді өз бетімен меңгеруге әсер етеді және де тұлғаның танымдық қабілеттерін дамытады. Ойткені оқушы белсенділікті өз қолына алып, сабақты өз бетімен меңгеруге талаптанса, білімге қызығушылығы жоғары болады да оқуға деген көзқарасы түбегейлі өзгереді.

Модульдік технологияның ерекшелігі - білімді меңгеру ғана емес, тұлғаның қабілеттері мен танымдық процестерін, яғни жадының алуан түрлерін (есту, көру, қимыл және т.б.) ойлау, қабылдау қабілетін арнайы жасалған оқу және танымдық жағдаяттар арқылы дамыту, сонымен қатар тұлғаның қауіпсіздігін, өзін-өзі дамытуын, өзін-өзі бекітуін, қарым-қатынасын, танымдық және шығармашылық қажеттіліктерін жетілдіруінде.

Модульдік - іс- әрекеттің мақсатты бағдарламасы белгіленген деңгейге жету үшін сұрыпталған, дидактикалық өңделген білім, білік, дағдылардың белгілі мазмұнының бірлігі және оның әдістемелік нұсқауы көрсетілген бағдарламаның негізгі құралы.

Бұл технологияның құндылығы оқушылардың білім сапасын едәуір арттыруға және білім стандарты бекіткен оқу материалын барлық

оқушылардың қажетті дәрежеде меңгеруін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретінінде. Осы технологияны қолдана отырып өткізген сабақтарымның бірі «*My country - Kazakhstan*».

“He who loves not his country can love nothing”

Byron.

- The aims:
1. to enrich pupil's knowledge about Kazakhstan;
 2. To develop pupil's skills in oral speech and reading;
 3. To bring up patriots of our Motherland;

Type: a game “Brain – ring”

Method of the lesson: Module №1 Lesson - 3

Visual aids: the map of Kazakhstan, state symbols of Kazakhstan, the pictures and, a computer.

Stages of the lesson:

- I. Warm up.
- II. The theme of our lesson is "My country - Kazakhstan" Kazakhstan is a democratic and independent Republic. It's population is about 16 million. Our country is multinational. It's situated in the centre of the Eurasian continent. The President stands at the head of the Government. The Government is headed by the Prime Minister. Only the citizen of the Republic by birth, not younger than 40 years old, speaking the state language fluently, who has been living in Kazakhstan not less than 15 years can be elected. The President of our country has published the Message to the people of Kazakhstan. It is a large country. It has it's interesting history and traditions.
- III. We'll play a game “Brain – ring”. This game consists of three tasks. You are divided into three groups. (A, B, C). Each group has an expert. They have papers of mark.

△ III. - answer the question

□ II. - Work with the text

○ I. - Creative work.

Answer the questions

- Group A
1. Where are you from?
 2. What is Astana famous for now?
 3. What's the capital of the country you live in?
 4. What kind of Republic is Kazakhstan?
 5. Where is our country situated?

- Group B
6. What do you know about the nature of our country?
 7. What main cities do you know?
 8. Political system of Kazakhstan. What do you know about it?
 9. Who is the head of the Government?
 10. What do you know about international relations of Kazakhstan?
- Group C
11. What are the most famous people in your country?
 12. What can you say about the Kazakhstan industry?
 13. What kind of lakes and rivers are there?
 14. Is it a democratic and independent Republic?

Teacher: Let's continue our work.
Listen to the text "Kazakhstan".

II. Work with the text.

Group A 1. Complete the sentences

- a) The Republic of Kazakhstan is..... in the Central Asia.
 - b) Kazakhstan is the..... of the country.
 - c) Kazakhstan China, Russia, Turkmenistan, Uzbekistan and Kirgizia.
 - d) There is a long border coast on the Caspian Sea in..... .
- 2.
- a) Look at the map of Kazakhstan and say what states Kazakhstan borders.
 - b) Political system of Kazakhstan. What do you know about it?
 - c) Give a short summary of the text.

Group B. 1. Agree or disagree

- a) Kazakhstan is situated in Europe.
 - b) The population of this country is 16, 5 million.
 - c) The area of Kazakhstan is 2753000 square kilometers.
 - d) The State Emblem is made in gold and Red Colours.
- 2.
- a) What do you know about the climate of the country?
 - b) What kind of Republic is Kazakhstan?
 - c) Give a short summary of the text.

Group C. 1. Fill in the gaps with the necessary word.

- a)... as the symbol of peace is depicted against a blue back ground.
- b) ... is the capital of our Republic and is the southern capital of Kazakhstan?
- c) Kazakhstan is a ... Republic.
- d) The Government is headed by the... .

2. Give a short summary of the text.

- a) What do you know about international relations of Kazakhstan? .
- b) Describe the national flag of Republic?
- c) Give a short summary of the text.

IV. Creative work.

Group A. 1. Write an essay “I am a citizen of Kazakhstan”

Group B. 1. Make up a dialogue or an interview “I am proud of my country”

Group C 1. What poems do you know about your country or compose your own poem.

V. Experts put their marks.

VI. Homework.

С. Қ. Аметова,

*Алматы облысы, Райымбек ауданы,
Қ.Шорманов орта мектебі*

**Оқушыларды дайындаудағы оқытуды жекелендіру және
дифференциялау технологиялары**

«Қазақстан-2030» атты еліміздің стратегиялық бағдарламасында ең негізгілерінің бірі-жоғары интеллектуалды жастарды жан-жақтылыққа тәрбиелеу, олардың потенциалдық деңгейінің көтерілуіне үлес қосу. Сондықтан, ұстаз-мұғалімдер қауымының алдына өте үлкен міндет қойылды [2]. Бүгінгі таңда жас ұрпаққа пәнді тиімді ұғындырудың бірі-жаңа технология негіздері болып табылады. Сонымен бірге өскелең ұрпақтың ақпарат құралдары мен жұмыстана білуіне назар аударған жөн. Оқушы қызметін активтендіру негізіндегі педагогикалық технологияларының бірі-деңгейлік саралау технологиясы. Деңгейлеп оқыту технологиясының мақсаты: әрбір оқушы өзінің даму деңгейінде оқу материалын меңгеруді қамтамасыз етеді.

1) Деңгейлеп оқыту әр оқушыға өз мүмкіндіктерін пайдалана отырып, білім алуына жағдай жасауға мүмкіндік береді.

2) Деңгейлеп оқыту әр категориядағы балаларға, олармен саралай жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

3) Деңгейлеп- саралап оқыту құрылымында білімді игерудің үш деңгейі қарастырылады: ең төменгі деңгей (базалық), бағдарламалық, күрделенген деңгей, сондықтан әрбір оқушы оны меңгеруі тиіс. Деңгейлеп оқыту технологиясы тиімді нәтижелі болуы үшін а) жеке тұлға ерекшеліктеріне, б) психологиялық даму ерекшеліктеріне, в) пән бойынша білімді игеру деңгейіне көңіл бөлу керек. Педагогика ғылымдарының докторы, профессор Қараев оқушылардың оқу деңгейін 4 түрге бөлген. Оқушылардың ойлау қабілетін дамыту өз бетінше жұмыс жасауға дағдыландыру барысында деңгейлеп оқыту технологиясының өзіндік ықпалы зор. Оқушылар өздік жұмыстарын орындап, білімдерін мониторингтік жүйе арқылы өздері бағалап, диагностикалауға қол жеткізеді. Олар:

1) репродуктивтік деңгей-жалпыға бірдей стандартты білім негізінде тапсырма беріледі.

2) алгоритмдік деңгей- мұнда оқушы тапсырманы мұғалімнің түсіндіруімен қабылдаған ақпаратты пайдалана отырып орындайды.

3) Эвристикалық деңгей-оқушы тапсырманы өзі ізденіп, қосымша әдебиеттерді қолдана отырып жауап береді.

4) Шығармашылық деңгей-оқушының таза өзіндік шығармашылығын байқатады. Жаңа тақырыпты оқушылар шығармашылық ізденіс үстінде өздігінен меңгереді. Деңгейлеп оқыту әр оқушының белсенділігін оятады.

Ғылым жетістіктеріне негізделген жоғары технологияландыруға көшудің қажеттілігімен келіспеу мүмкін емес, себебі әр баланың жеке тұлғалық тұрғысының дамуы, білім беруді дифференциялау және барлық білім беру жүйесін ізгілендіру мен демократияландыру сол арқылы жүзеге асырылады.

Сондықтан қазіргі заманғы педагогика ғылымындағы педагогикалық үрдісті технологияландыру білім беруші мен білім алушының жеке тұлғасын өздігінен дамыту және өзін-өзі жүзеге асыру мақсатын оқыту мен тәрбиелеудің субъектілік негізінде ауыстыратын тәсілді іздеумен байланысты. Осыған орай мектептің ғана емес, қоғамның да алдында күрделі әлеу-

меттік-экономикалық жағдайда өсіп келе жатқан ұрпақты тәрбиелеу мен оқытудың жаңа үлгілерін іздеп, оларды салыстырып, дұрыс жол табуға үйрену мәселелері маңызды болып тұр.

Дифференция дегеніміз-оқушыларды қандайда ерекшеліктеріне сәйкес топтастырып оқыту. Жалпы білім беретін мектептерде

дифференциялап оқытуда әртүрлі әдістер қолданылады. Соның ішінде дифференциялаудың маңызды түрі деңгейлік дифференция болып отыр. Оның басты ерекшелігі-оқушыларға беретін тапсырмалардың деңгейлерген бөлінуі және олардың меңгерген білімі мен іскерліктеріне қойылатын талаптардың дифференциялануы. Бұл деңгей- барлық оқушылардың шамасы жететін деңгей. Осы деңгейдің барысында курсты меңгерудің жоғары деңгейлері қалыптасады. Оқушылар бір сыныпта бір бағдарлама бойынша білім ала отырып, қабілеттеріне, қызығушылығына сай деңгейді таңдауға мүмкіндік алады.

Оқытуда деңгейлік дифференцияны жүзеге асыру оқытудың арнайы технологиясын жасақтауды қажет етеді. Соның ішінде білімді бақылау жүйесіне толығырақ тоқталайық: жалпы бақылау мен бағалаудың ұйымдастырылуының оқыту үрдісінде маңызды рөл атқартынын білеміз. Сонымен қатар бақылау мен бағалау оқыту үрдісінің барлық кезеңінде жаңа материалды меңгеруден бастап, тақырып аяқталғанға дейін қатысатыны белгілі. Бұл-жоспарға сай қолданылып жүрген дәстүрлі бақылау мен бағалау деңгейінің негізделгендігі. Осы жүйе бойынша талаптар жоғары деңгейде қойылады. Алайда, бұл жүйе орташа және төмен оқитын оқушылар үшін өте ауыр.

Оқушылардың қабілеттілігіне сай оқытуды дифференциялау олардың барлық топтарының мүдделерін еске алуды қажет етеді. Әр пәннің ерекшелігіне қарай оқушыдан іскерліктер жиынтығы сұралады. Негізгі іскерліктерге көңіл бөлінбейді. Деңгейлік дифференциялаудың мақсаты-барлық оқушылардың базалық деңгейін қамтамасыз ету (білім берудің мемлекеттік стандарты бекіткен)сонымен, бір мезгілде пәнге қызығушылық пен қабілет танытқан оқушылардың одан әрі қабілетін дамытуға жағдай жасау.

Бастауыш сатыда бақылау екі принципті кезеңді анықтауы керек. Міндетті дайындық деңгейі көлемінде материалды меңгергендігін бақылау және мүмкін деңгейіндегі бақылау ұйымдастыру. Оқушыларды топқа бөліп алғаннан кейін тапсырманы орындаса, онда сынақ тапсырылды деп есептейміз.

Әдетте, тақырыптық сынақты сабақ үстінде жүргізген қолайлы. Өйткені оқушы біліміндегі кемшілік дер кезінде жойылады. Қандай жағдайда болсын оқу үрдісін жетілдіру білімділік дағдысын қалыптастыруға бағытталады. Міне, осы сияқты мақсаттағы жұмысқа күнбе-күн айрықша назар аударып,шығармашылық ізіденіспен

кимылдасак, оның жеміссіз болмайтыны белгілі. Деңгейлік тапсырмаларға қатысты талаптар, біріншіден, әр деңгейде берілетін білім көлемін белгілеу үшін; екіншіден, берілетін білім көлеміне қатысты әр деңгейде орындалатын тапсырмаларды іріктеп, таңдап алу үшін; үшіншіден, әр деңгейдегі тапсырмалардың қандай болуы керек, қандай мақсатта берілуі керектігі үшін нақтыланды.

Орындалатын тапсырмаларға байланысты әр деңгейде қойылған талаптардың бір-бірінен айырмашылығы ескеріледі. Бірінші деңгей мен екінші деңгейде орындалатын тапсырмалар бір-біріне ұқсамайды. Деңгейден деңгейге көшкен сайын тапсырмаларға қойылатын талаптар да артып, күшейіп отырады.

Әр деңгейдің өзіндік талаптарына сәйкес тапсырмалар жүйесі жасалады. Оқушыға берілетін мұндай тапсырмалар жүйесінің барлығын бір орталыққа бағындырып тұратын заңдылықтар болады. Ол заңдылықтар материалды оқытуда қолданылатын тапсырмаларды сұрыптап, таңдап алудың ұстанымдары деп аталады.

- 1) Тапсырманың қызықтылығы;
- 2) Тапсырма мазмұнының жүйелілігі;
- 3) Тапсырманың жетекшілігі;
- 4) Тапсырманың танымдылығы;

Оқушы 4 деңгейдегі тапсырмаларды орындау барысында жаңа тақырыпты еркін меңгеріп, 1 деңгейдегі- қабылдаушы, 2 деңгейдегі- орындаушы, 3 деңгейдегі-ізденуші тарапынан өтіп, өз пікірі, өз айтар ойы бар жеке тұлға дәрежесіне көтеріледі. Бұл деңгейдің алдыңғы деңгейден айырмашылығы:

- Алдыңғы деңгейлерде оқушыға тапсырмаларды орындау жолдары айқын берілсе, бұл деңгейде оқушының шығармашылық қабілетін айқындайтын және оны дамытатын тапсырмалардың мақсаты ғана беріледі. Ал оны орындау жолдары оқушының жеке шығармашылық қабілетін айқындайтын және оны дамытатын тапсырмалардың мақсаты ғана беріледі. Ал оны орындау жолдары оқушының жеке шығармашылық қабілетіне байланысты;

- 1-3 деңгейлердегі тапсырмаларды орындау барысында оқушылардың жауаптары нақты болдуы көзделсе, 4 деңгейдегі тапсырмалар оқушылардың өзіндік көзқарасына, дүниетанымына, жеке қабілетіне және дарындылығына байланысты түрленген, бейімделген болады.

Советы опытного педагога

- Постоянно помни о том, что ученик, сидящий в классе перед тобой, - личность, что ты этого человека должен научить.
- Определи для себя несколько важных моментов и добейся их выполнения:
 - начинай урок всегда вовремя;
 - всегда будь готовым к уроку, чего бы это ни стоило;
 - приходи в класс хотя бы за 15 мин до звонка, чтобы успеть проверить состояние кабинета, готовность доски, учеников, сделать записи в журнале, ответить на возможные вопросы учеников, самому что-то сказать и т. д.;
 - обязательно записывай на доске тему урока и домашнее задание, проследи, чтобы все ученики записали его в дневниках.
- Как можно быстрее учись распределять внимание, чтобы на любом этапе урока держать в поле зрения весь класс, успеть спросить ученика, если он отвлекается или думает о чем-то своем.
- Не пренебрегай записями на доске, даже простенькими чертежами, рисунками, ибо ученик, каким бы невнимательным он ни был, обязательно перепишет с доски в тетрадь.
- Любыми способами добивайся внимания учеников на уроке. Вот несколько советов по этому поводу:
 - интересное объяснение, опыт, вопрос (работает непроизвольное внимание);
 - комментирование решения задачи с места, без записи на доске;
 - умело применяй на уроке слово "Внимание", но не злоупотребляй им. Ученикам надо обязательно вначале сказать, какую важную роль на уроке играет это слово: если учитель произнес "Внимание!" - значит, ученик должен переключиться на учителя, чем бы он ни занимался до этого.
- Не бойся учиться у своих коллег, у учеников, на семинарах, на курсах, по книгам и журналам. Не жалея себя!
- Ходи на уроки своих коллег, особенно в те классы, где у самого дела обстоят хуже всего. Ты найдешь ответы на многие мучающие вопросы.
- Возьми себе за правило: к подготовке каждого урока относиться творчески, вносить в каждую изюминку. Не так уж это и трудно, стоит только захотеть. "Психологические исследования... показывают, что привораживать сердца ребят могут только учителя, работающие творчески и с увлечением. Творчество учителя должно быть постоянным, ежедневным, неистощимым. И это не подвиг, а норма педагогического труда" (Л.Г. Охотин. Психологические основы урока. - М.: Просвещение, 1977).

Ждём от Вас писем.

Уважаемые коллеги !

Идет подписка на журналы:

«Қазақстан мектептеріндегі шетел тілдері» -
«Иностранные языки в школах Казахстана»

на 2011 год во всех почтовых отделениях республики.

Индекс: 75914 и для индивидуальных подписчиков, и для предприятий и организаций в каталоге ОАО «Казпочта», «Евразия Пресс».

	Алматыда/ В Алматы	Қалаларда / В городах	Аудандарда/ В областях
2 ай/ месяца	426,32 теңге	432,01 теңге	435,51 теңге
4 ай/ месяца	852,64 теңге	864,02 теңге	871,02 теңге
6 ай/ месяца	1278,96 теңге	1296,03 теңге	1306,53 теңге
12 ай/ месяца	2557,92 теңге	2592,06 теңге	2613,06 теңге

«Педагогика және өнер» -
«Педагогика и искусство»

на 2011 год во всех почтовых отделениях республики.

Индекс: 75438 и для индивидуальных подписчиков, и для предприятий и организаций в каталоге ОАО «Казпочта», «Евразия Пресс».

	Алматыда/ В Алматы	Қалаларда / В городах	Аудандарда/ В областях
2 ай/ месяца	426,32 теңге	432,01 теңге	435,51 теңге
4 ай/ месяца	852,64 теңге	864,02 теңге	871,02 теңге
6 ай/ месяца	1278,96 теңге	1296,03 теңге	1306,53 теңге
12 ай/ месяца	2557,92 теңге	2592,06 теңге	2613,06 теңге

Присылайте свои статьи по
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОЧТЕ,
которые будут издаваться **бесплатно!**

too_limara@mail.ru

